

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2024
KOKKOLAN KAUPUNKI
Tarkastuslautakunta
20.5.2025

Sisällys

1	PUHEENJOHTAJAN KATSAUS	2
2	JOHDANTO.....	3
3	TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	4
3.1	Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta vuonna 2024.....	4
3.2	Arviointiprosessi ja tietolähteet	5
4	STRATEGIA JA TAVOITTEIDEN ARVIOINTI.....	6
4.1	Valtuustokauden kokonaistavoitteet ja mittarit.....	6
4.2	Tavoitteiden toteumat toimialoittain	9
4.3	Toiminnan tuloksellisuuden arviointi	16
4.3.1	Työhyvinvointi	16
4.3.2	Työhyvinvointikyselyn tuloksia	17
4.3.3	Henkilöstölukuja	17
4.3.4	Kuntalaisten palvelutyytyväisyyskyselyn tulokset.....	19
4.3.5	Kustannusten vertailua	19
5	KAUPUNGIN TALOUS	21
5.1	Talouden tasapainoisuus ja kestävyys	21
5.2	Kaupunkikonsernin tunnuslukuja.....	21
5.3	Velkaantumisen tarkastelua	22
5.4	Talousohjelma 2024-2026	23
6	KAUPUNKIKONSERNI.....	24
6.1	Omistajaohjaus	24
6.2	Salkkukohtaiset tavoitteet	24
7	SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA.....	26
8	TE-PALVELUIDEN UUDISTUS	29
9	VUODEN 2023 ARVIOINNIN KÄSITTELY	31
	ALLEKIRJOITUKSET	36

Kuvat: Kokkolan kaupungin kuvapankki, tarkastuslautakunnan jäsenten omat kuvat

1 PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Arviointikertomuksen laadinta on tarkastuslautakunnan lakisääteinen tehtävä. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Vuoden 2024 arviointikertomus on vuosiksi 2021–2025 valitun tarkastuslautakunnan neljäs ja viimeinen.

Vuotta 2024 varjosti yleinen epävarmuus johtuen Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan. Suomen talous on vaikeassa ja haasteellisessa tilanteessa. Valtion ja kuntien eli julkisyhteisöjen velka on 82 % suhteessa vuoden 2024 bruttokansantuotteeseen. Samaan aikaan Suomen turvallisuuspolitiikka tarvitsee uusia panostuksia turvallisuuden takamiseksi muuttuneessa toimintaympäristössä. Epävarmasta geopoliittisesta tilanteesta huolimatta Kokkola nähdään edelleen Suomen yhtenä merkittävimpänä investointikohteena ja kasvun alueena. On hyvä muistaa, ja käytännön kokemukset Ukrainasta osoittavatkin, että kuntien ja hyvinvointialueiden kaltainen toiminta ei ole irrallinen osa varautumista, vaan tärkeä osa arjen turvallisuuskokonaisuutta.

Tarkastuslautakunta asettaa kunakin vuonna painopistealueet tarkastustoiminnalle. Tarkastelujakson painopisteenä on ollut kaupunkistrategian toteutuminen, konserniohjaus, kaupunginhallituksen alaiset tehtäväalueet, kaupungin kanslia, talous- ja tietohallintopalvelut, elinkeinot ja kaupunkikehitys, työllisyyspalvelut, henkilöstöpalvelut sekä liikelaitos Kokkolan Vesi. Tarkastuslautakunta kokoontui yhteensä 14 kertaa kuluneen arviointijakson aikana.

Tarkastuslautakunnan vuosittainen arviointityö koostetaan arviointikertomukseksi, joka on asiakirjana tiivistelmä ja läpileikkaus kaupungin palveluista, taloudesta sekä toiminnasta, ja lisäksi se nostaa esiin keskeisimmät tarkastuslautakunnan havaitsemat kehitystarpeet. Toivottavasti arviointikertomus palvelee valtuutettuja ja viranhaltijoita päätöksenteossa ja kaupungin toiminnan kehittämisessä.

Kokkolan väkiluku oli 48 368 henkilöä, vuoteen 2023 verrattuna kasvua oli 69 henkilöä. Huolestuttavaa on syntyvyyden väheneminen. Kokkolassa jo kolmatta vuotta peräkkäin kuolleiden määrä on suurempaa kuin syntyneitten. Kokkolan tulevien vuosien talous on haastava ja velkamäärä on kasvanut. Entuudestaan erittäin korkea

tuloveroprosentti rasittaa veto- ja pitovoimaa. Tulevia investointeja tulee priorisoida ja harkita kriittisesti. Ennakoiva ja suunnitelmallinen päätöksenteko ovat keskeisessä roolissa talouden tasapainottamisessa.

Kuntalaki määrää, että kunnissa toimivat tietyt luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat ilmoitusvelvollisia sidonnaisuuksistaan. Ilmoitettavia omistuksia ovat kiinteistö-, osake- tai maa-alueiden omistukset, jotka liittyvät elinkeinotoimintaan, ammatin harjoittamiseen tai sijoitustoimintaan. Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Sidonnaisuusilmoituksia koskevan sääntelyn tarkoituksena on kunnan päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistäminen. Sidonnaisuusilmoituksissa on hieman parannettavaa.

Haluan kiittää koko lautakunnan jäsenistöä ja sihteerä Mia Förstiä sekä kaupungin viranhaltijoita hyvästä yhteistyöstä. On ollut ilo ja kunnia toimia puheenjohtajana lautakunnassa, jossa on ollut avointa ja rakentavaa keskustelua Kokkolan parhaaksi. Ehkä lautakunnan rakentavasta keskustelusta kertoo, ettei lautakunnassa äänestetty kertakaan neljän vuoden aikana.

Kokkolassa 20.5.2025

Tomi Kivelä

Tomi Kivelä

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2 JOHDANTO

Maailmantalouden epävarmuus jatkuu johtuen mm. Venäjän pitkittyneestä hyökkäyssodasta Ukrainaan sekä EU-alueen hitaasti etenevästä kasvusta. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on aiheuttanut haasteita erityisesti Kokkolan Satama Oy:n toiminnalle. Positiivista kuitenkin on, että inflaatio ja korot ovat kääntyneet laskuun.

Kaupungin ja liikelaitoksen tilikauden tulokseksi muodostui -2,2 milj. euroa ennen tilinpäätössiirtoja. Tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden alijäämä oli -1,4 milj. euroa. Tulos heikkeni edellisestä vuodesta noin 11,8 milj. eurolla. Kaupunkikonsernin tulos oli silti positiivinen 4,5 milj. euroa. Vuoden alussa kaupunginhallitus käynnisti talousohjelman vuosille 2024-2026. Sen tavoitteena on turvata kaupungin taloudelliset edellytykset ja tulevien vuosien kasvu.

Vuoden 2024 verotulot olivat yhteensä 122,7 milj. euroa (124,8 milj. euroa vuonna 2023) ja valtionosuudet 26,3 milj. euroa (32,9 milj. euroa vuonna 2023). Valtionosuudet pienenevät hyvinvointialueuudistuksen todellisen kustannusjaon selvityä.

Konsernin lainakanta nousi edellisvuodesta ollen 9 120 euroa/asukas (8 164 euroa/asukas vuonna 2023). Konsernin lainakanta sisältäen lainat ja vuokravastuut oli 10 494 euroa/asukas. Kaupungin ja liikelaitoksen omavaraisuus laski hieman edellisvuodesta ollen nyt 45,0 %, suhteellinen velkaantuneisuus taas nousi ollen 147,1 %. Vuosikatteen pysyminen kestävällä pohjalla ja käyttötalouden mallittainen kehitys on tärkeää.

Kaupungille otettiin käyttöön uusi riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjelmisto Granite alkuvuonna 2024. On erittäin tärkeää, että sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan panostetaan. Kaupunkikonsernin riskeistä taloudelliset riskit liittyvät kaupunkiorganisaation suoriutumiseen menojen hallinnassa ja tulo-rahoituksen riittävyyteen. Lisäksi tunnistettuja strategisia riskejä ovat negatiivinen väestönmuutos, syntyvyyden lasku, työvoiman saatavuus, energiatuotantoon liittyvät riskit sekä elinkeinoelämän toimivuus ja kaupunkikehityksen heikkeneminen.

Työllisyyspalvelujen siirtoa valtiolta kuntiin aloitettiin valmistelemaan jo vuonna 2022. TE-uudistuksen suurin riski liittyy rahoituksen riittävyyteen. Rahoitus tulee olemaan osa peruspalvelujen valtionosuutta. Vuoden 2024 aikana todettiin, että

rahoitus ei tule riittämään kaikkien samojen palvelujen jatkamiseen mitä on ollut käytössä aikaisemmin TE-toimistolla.

Kaupungin ja KOSEKn elinkeinoelämää edistävien palvelujen osalta yrittäjättyytyväisyyskyselyssä vastaajat antoivat keskiarvoa alemman arvosanan kaupungin tonttitarjonnasta ja osaavan työvoiman saatavuudesta. Keskimäärin yrittäjien tyytyväisyys kaupungin yrittäjystävällisyyteen laski hieman.

Huolimatta maailman epävarmasta tilanteesta emme saa luovuttaa vaan katsoa positiivisesti eteenpäin.

Viimeisten vuosien aikana on ollut suuria investointeja meneillään, kuten Piispanmäen koulu ja urheilu- ja tapahtumapuisto. Lisäksi KIP teollisuusalue on kasvanut uusien teollisuusinvestointien johdosta. Alueellamme on vireillä paljon vihreän siirtymän hankkeita. YVA -hankkeet eli erityisesti tuulivoimalapuistot sekä KIP alueen teollisuuslaitos ja jätteenkäsittelyhankkeet sekä yleiskaavatyöt ovat työllistäneet merkittävästi vuoden aikana ja sama kehitys jatkuu. Elinvoimalle on merkityksellistä, että kulkuyhteydet on hyvät. Lentoliikenne on turvattu ainakin vuoteen 2028 saakka.

Tarvitsemme edelleen tarkkaa taloudenhoitoa ja oman toiminnan tehokkuuden seurantaa. Kaupungin tulee luoda edellytykset nykyisille ja tuleville yrityksille, mikä tarkoittaa hyvää vero-, maa- ja lupalogiikkaa ja pitää myös huolta asukkaidemme tarpeista. Teemme yhdessä työtä eteenpäin vielä paremman Kokkolan eteen.

3 TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunnan tehtävistä säädetään Kuntalain pykälissä 121 § ja 84 §. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa. Tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista ja voimassaolevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan tasessa on kattamatonta alijäämää. Tarkastuslautakunta valvoo myös sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tietoon.

Tarkastuslautakunnan jäsenet valtuustokaudella 2021 – 2025

JÄSEN

Tomi Kivelä (pj)
Kauko Kivilehto (varapj)
Hanna-Lea Ahlskog
Minna Roukkio-Taipale

Erkki Kuismin
Roy Pietilä
Jaana Pikkarainen-Haapasaari
Hannele Zitting

VARAJÄSEN

Tarja Palosaari
Max Björkskog
Jani Andersson
Milla Marika Forsell-Tast

Paula Typpö
Timo Turpeinen
Suvi Pajunpää
Mats Silvander

Esteellisyysdet arviointityöhön ja arviointikertomuksen laadintaan nähden:

- Tomi Kivelä: jäsen Soite aluehallitus, jäsen Soite yksilöjaosto
- Hanna-Lea Ahlskog: jäsen Villa Elban hallitus
- Kauko Kivilehto: jäsen Kaupunkirakennelautakunta, jäsen Keski-Pohjanmaan Konservatorion kannatusyhdistys ry hallitus
- Jaana Pikkarainen-Haapasaari: läheinen puheenjohtajana Kaupunkirakennelautakunnassa
- Roy Pietilä: jäsen Villa Elban hallitus
- Minna Roukkio-Taipale: jäsen Pohjanmaan jätelautakunta

Tarkastuslautakunnan kokouksissa valmistelijana ja sihteerinä on toiminut sisäinen tarkastaja Mia Försti.

Kaupungin ja tytäryhteisöjen tilintarkastusyhteisönä toimii KPMG Oy Ab. Vastuullisena JHT-tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Elina Pesonen ja hänen varahenkilönään toimi HT, JHT Martin Slotte. Tilintarkastustiimissä ovat lisäksi työskennelleet HT Heidi Alahäivälä sekä avustavia tarkastajia. Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelman ja vuosittaisen työohjelman toteutumisesta sovitun mukaisesti. Tilintarkastaja on myös tarvittaessa osallistunut tarkastuslautakunnan kokouksiin ja arviointikäynteihin.

Kuvassa Tarkastuslautakunta: (vasemmalta ylhäältä) Erkki Kuismin, Mia Försti (siht.), Hanna-Lea Ahlskog, Minna Roukkio-Taipale, Roy Pietilä, Kauko Kivilehto, Hannele Zitting ja Tomi Kivelä, (kuvasta puuttuu Jaana Pikkarainen-Haapasaari).

3.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta vuonna 2024

Tarkastuslautakunnan työ on toteutunut toimintakauden arviointisuunnitelman 2021–2025 ja sitä tarkentavan vuosittaisen työohjelman mukaisesti. Arvioinnin painopistealueet vuodelle 2024 olivat kaupunkistrategian toteutuminen, konserniohjaus, kaupunginhallituksen alaiset tehtäväalueet: kaupungin kanslia, talous- ja tietohallintopalvelut, elinkeinot ja kaupunkikehitys, työllisyyspalvelut, henkilöstöpalvelut sekä liikelaitos Kokkolan Vesi. Vuositain arvioidaan talouden toteumaa, toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä kaupungin strategian huomiointia.

Kokouksissaan tarkastuslautakunta kuuli kaupunginjohtajaa ja talousjohtajaa aiheina mm. talouden ja toiminnan tavoitteiden toteumat, talousohjelma 2024-2026 sekä tilinpäätös 2024. Muina asiantuntijoina kuultiin mm. kehitysjohtajaa,

työllisyysjohtajaa, tietohallintopäällikköä, henkilös-
töjohtajaa, työsuojelupäällikköä, strategiapäällik-
köä, controlleria, hankintapäällikköä, markkinointi-
ja viestintäpäällikköä ja useita kaupungin tytäryh-
teisöjen toimitusjohtajia. Esittelyiden aiheina olivat
mm. kaupungin tytäryhteisöt ja niiden toiminta, si-
säinen valvonta ja riskienhallinta, hankintaproses-
sit, TE-uudistus, investoinnit ja kasvuohjelma sekä
strategiaan, työhyvinvointiin, talous- ja tietohallinto-
palveluihin liittyvät asiat.

Vuosittaisella vierailulla liikelaitos Kokkolan Ve-
dellä kuultiin vesilaitosjohtajaa sekä vesilaitosjoh-
tokunnan puheenjohtajaa ajankohtaisista hank-
keista, varautumisesta, talousohjelman toimenpi-
teistä, kehittämistoimenpiteiden vaikutuksista sekä
sisäiseen valvontaan ja työhyvinvointiin panosta-
misesta.

Tarkastuslautakunta vieraili myös Piispanmäen
koulu ja päiväkotia uudisrakennuskohteessa (var-
haiskasvatuksen päiväkotia, esiopetus sekä perus-
opetuksen koulu 1-9 -luokat) kuullen esittelyn pro-
jektin suunnittelusta, toteutumisesta ja kustannuk-
sista.

3.2 Arviointiprosessi ja tietolähteet

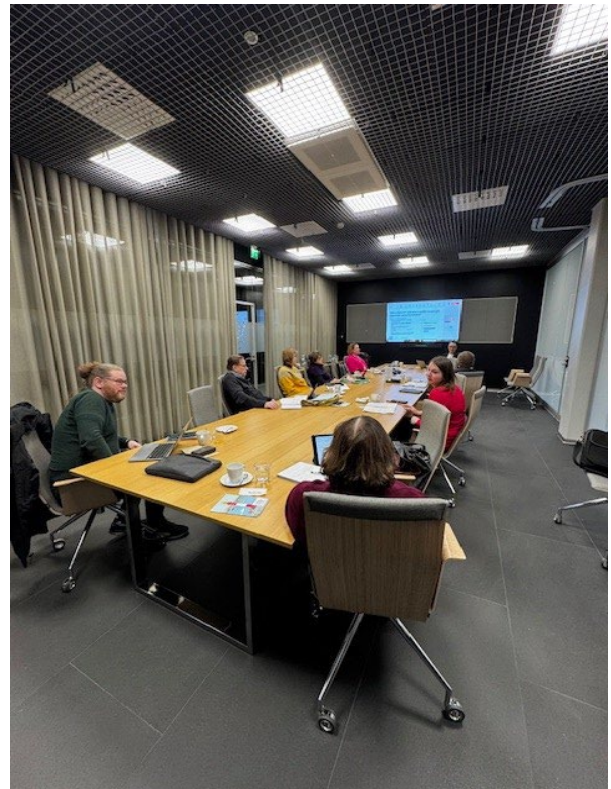
Valtuustokausittainen arviointisuunnitelma ja sitä
tarkentava vuosittainen työohjelma toimivat arvi-
ointityön runkona. Arviointityön tietojen hankinta ja
selvitykset pohjautuvat asiantuntijakuulemisiin ja
arviointikäynteihin. Tietolähteinä toimivat edellä
mainitun lisäksi tilinpäätös, toimintakertomus, hen-
kilöstökertomus ja toimielinten päätöksenteko. Toi-
minnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuu-
den arvioinnissa tietolähteitä ovat mm. työhyvin-
vointikyselyn tulokset sekä kuntalaiskyselyjen, yrit-
täjäkyselyn ja muiden kyselyiden tulokset. Käytän-
nön arviointityötä lautakunta tekee myös työpareit-
tain seuraten eri toimialojen tavoiteasettelua ja
pätöksentekoa.

Tarkastuslautakunnalla on kuntalain (124.1 §) mu-
kaan oikeus saada tietoja salassa pidettävistä asi-
oista, mikäli se katsoo ne tarpeelliseksi arviointiteh-
tävän hoitamiseksi. Tarkastuslautakunnan tulee
tehdä asiasta päätös. Tietojensaantioikeus koskee
vain kunnan hallussa olevia asiakirjoja. Tarvitta-
essa kunta voi käyttää omistajanvaltaa tarpeellis-
ten asiakirjojen saamiseksi tytäryhteisöiltä. Tieto-
jensaantioikeus tarkastuslautakunnalla on toimieli-
menä, eli yksittäisellä jäsenellä ei ole oikeutta
saada salassa pidettävää tietoa kunnan muilta

viranomaisilta muutoin kuin lautakunnan tekemän
päätöksen perusteella. Tarkastuslautakunnan yk-
sittäiseen jäseneseen sovelletaan kuntalain 83 §:n
mukaista luottamushenkilöitä koskevaa tietojen-
saantioikeutta. Tarkastuslautakunnan jäsen ja sa-
moin tilintarkastaja toimivat virkavastuulla, joten
heillä on velvollisuus pitää salassa ne tiedot, jotka
he säännöksen nojalla ovat saaneet.

Arviointitoiminta voidaan jakaa kolmeen osa-aluee-
seen, joista keskeisin on tavoitearviointi. Toimin-
nan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden
arviointi painottuu mm. taloudellisuuden, tuottavuus-
den ja laadun tarkasteluun. Talouden tasapainotta-
misen arviointiin joudutaan tilanteessa, jossa kau-
pungin taseessa on kattamatonta alijäämää. Osa
arviointityötä on myös jälkiarviointi, joka perustuu
kaupunginhallituksen antamaan vastineeseen arvi-
ointikertomuksesta.

Arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain valtuus-
tolle annettavassa arviointikertomuksessa. Kerto-
mus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhtey-
dessä. Arviointikertomus on tarkastuslautakunnan
käsitys siitä, kuinka kunnan tilivelvolliset ovat on-
nistuneet valtuuston tahdon toteuttamisessa.

4 STRATEGIA JA TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

- Kokkola on kukoistava ja avarakatseinen, kaksikielinen merikaupunki, joka on henkisesti kooltaan asukaslukuaan isompi. Yhdessä nostamme esille kasvun ja elämyksellisyyden helmet, ja luomme niille rohkeasti edellytyksiä. –

Kaupunkistrategia on valtuustokauden keskeisin dokumentti. Se kertoo mihin suuntaan kaupunkia halutaan kehittää ja mitkä teemat ovat tärkeimpiä tällä kehittämisaikavälillä. Strategia on myös vaurautumista tuleviin muutoksiin.

Kaupungin strategian toimeenpanossa vuosille 2022-2025 oli keskeisenä toimenpiteenä strategiatyöpajat, joita järjestettiin työyhteisöissä yli 50 kpl ja niihin osallistui noin 1400 kaupunkiorganisaation työntekijää. Laaja osallistaminen mahdollisti sujuvamman strategian jalkauttamisen kaupunkiorganisaatioon, kun henkilöstö oli voinut jo valmisteluvaiheessa olla mukana työstämässä sisältöä yhdessä luottamushenkilöiden kanssa.

Strategian hyväksymisen jälkeen strategiaprosessissa on päivitetty ja laadittu poikkihallinnollisia ja toimialakohtaisia kehittämisohjelmia. Strategian tavoitteita tukevien ja strategiaa toteuttavien kehittämisohjelmien pohjalta toimialoilla on laadittu vuosittaiset toimintasuunnitelmat.

Johtoryhmä on myös vahvasti sitoutunut strategian toimeenpanoon. Noin kerran kuukaudessa johtoryhmässä on keskustelussa strategian toteuttamiseen liittyvät ajankohtaiset asiat.

Kuntalaki velvoittaa tarkistamaan kaupunkistrategian vähintään kerran valtuustokauden aikana. Väliarviointi toteutettiin syksyn 2023 aikana siten, että

kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunkistrategian väliarvioinnin kokouksessaan 5.2.2024 § 5.

Väliarvioinnissa tarkasteltiin strategian sisältöä suhteessa kaupungin toimintaympäristön nykytilanteeseen ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin ja uhkakuihin. Lisäksi valtuustokauden mittareiden osalta arvioitiin niiden tavoitetasojen realistisuutta. Mittareiden osalta tehtiin kaksi päivitystä:

- Velat ja vastuut/asukas ei kasva kasvukaupunkien keskiarvoa nopeammin
- Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen. Lähtötasona vuoden 2007 taso, tavoite vuodelle 2030 vähennys -80 % ja hiilineutraalisuus vuonna 2035.

Uuden kaupunkistrategian valmistelu aloitetaan toukokuussa 2025 sidosryhmien kanssa miettimällä strategian painopisteitä sekä kuulemalla yrittäjien toiveita uuteen kaupunkistrategiaan. Kesäkuussa alkaa uuden valtuuston perehdytys strategiatyöhön sekä kyselyn avulla tiedustellaan kunta-laisten näkemyksiä tulevaisuuden Kokkolasta, sen vahvuuksista ja erityispiirteistä. Syksyn 2025 aikana on suunnitteilla 3 erilaista strategiatyöpajaa valtuuston jäsenille sekä mm. henkilöstön, kunta-laisten ja eri sidosryhmien osallistamista strategiatyöhön eri tavoin.

4.1 Valtuustokauden kokonaistavoitteet ja mittarit

Strategiassa on linjattu kaupunkikehittämisen pidemmän aikavälin tavoitteet ja niille valtuustokauden keskeiset menestystekijät. Strategian linjauksia tarkennetaan strategiaa tukevilla kehittämisohjelmissa.

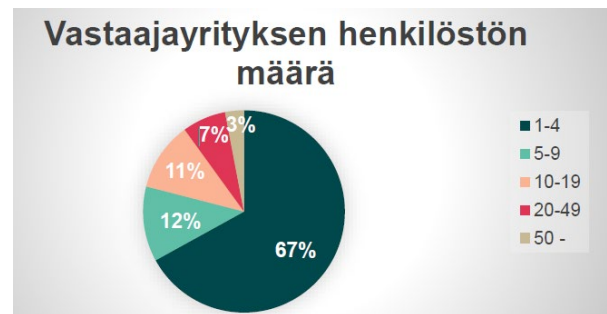
Keskeisiksi mittareiksi on linjattu kuntalaisten palvelutyytyväisyys, yrittäjien tyytyväisyys kaupungin yrittäjäystävällisyyteen sekä kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alan toimijoiden tyytyväisyys toiminnan edellytyksiin Kokkolassa. Nämä kaikki kyselyt toteutetaan vuosittain strategiakauden aikana.

Seuraavassa taulukossa tarkastellaan asetettujen kokonaistavoitteiden toteumia vuoden 2024 lopulla, kun strategiakautta on enää vuosi jäljellä:

Strategian tavoitteet	Toteutunut	Ei toteutunut
Yrittäjien tyytyväisyys kaupungin yrittäjäystävällisyyteen, tavoite 4		2024: 2,9 2023: 3,1
Kuntalaisten tyytyväisyys palveluihin, tavoite 3,5	x	
Kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alan ammattilaisten tyytyväisyys toiminnan edellytyksiin	x	
Positiivinen väestönkasvu	x	
Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen. Lähtötasona vuoden 2007 taso, tavoite vuodelle 2030 vähennys -80 % ja hiilineutraalisuus vuonna 2035	x	
Velat ja vastuut / asukas, ei kasva kasvukaupunkien keskiarvoa nopeammin		tieto ei vielä saatavilla
Vuosikate ylittää poistot vuosittain 20 %:lla		kaupunki ja liikelaitos: 89,3 % konserni: 110,1 %
Kokonaisveroasteen keventäminen strategiakaudella 2022- 2025		korotettiin 0,3 %
Omavaraisuusasteen nostaminen 45 %:iin (konserni 35 %)		kaupunki ja liikelaitos: 45 % konserni: 34,3 %
Konserniyhtiöiden määrä vähenee 5-7 kpl strategiakaudella	x	
Työntekijäkokemuksen mittaaminen, eNPS -indeksi (suositteluindeksi), tavoite: yli 20	x	
Työmarkkinatuen sakkomaksujen pieneneminen, tavoite - 10 % vuositasolla		2024: -3,5 %

Yrittäjättyytyväisyyskysely toteutettiin syys-lokuussa 2024 webropol-kyselynä. Kysely lähetettiin sekä suorapostituksina että KOSEKn uutiskirjeiden yhteydessä yhteensä kahdeksan kertaa noin 2 200 kokkolalaiselle yritykselle. Lisäksi kyselystä viestitettiin kaupungin ja KOSEKn sosiaalisen median kanavissa, yrittäjien aamukahvi -tilaisuuksissa sekä yrittäjäjärjestöjen ja KOSEKn yrityskehittäjien kautta. Strategian tavoitteena on saavuttaa tavoitearvo 4 (asteikolla 1-5), mutta sitä ei tavoitettu.

Vastauksia kyselyyn saatiin 249 kpl, mikä on täsmälleen sama vastaajamäärä kuin edellisen vuoden kyselyssä. Eniten vastauksia saatiin tukku- ja vähittäiskaupan alalta (14 %) ja vähiten maa-, metsä- ja kalatalous sekä rahoitus- ja vakuutustointialoilta (1 %). Alla olevasta kuvasta näkyy vastaajayritysten henkilöstön määrät:

Keskimäärin yrittäjien tyytyväisyys kaupungin yrittäjäystävällisyyteen laski hieman ollen 2,9 (3,1 vuonna 2023). Mikroyritysten kohdalla se oli 2,8 (3,0 vuonna 2023) ja suurimpien yritysten kohdalla 3,7 (3,9 vuonna 2023). Myös kaikilla muilla alle 50 henkilöä työllistävillä yrityksillä tyytyväisyys kaupungin yrittäjäystävällisyyteen jäi 2,8-3,2 tasolle.

Tyytyväisyys KOSEKn palveluihin oli sama kuin edellisenä vuonna eli keskimäärin 3,7. Tässäkin suurimmat yritykset olivat tyytyväisimpiä antaen täyden arvosanan 5,0 (4,0 vuonna 2023). Pienemmillä yrityksillä luku oli 3,3-3,9 välillä.

Kaupungin ja KOSEKn elinkeinoelämää edistävien palvelujen osalta vastaajat olivat keskiarvoa tyytyväisempiä mm:

- o KOSEKn uusyritysneuvontaan
- o vesihuollon palveluihin
- o kaupunkimarkkinointiin ja viestintään
- o liikenneyhteyksien toimivuuteen
- o toimivien yritysten neuvontapalveluihin

Alle keskiarvon arvosanan saivat:

- o kaupungin tonttitarjonta
- o osaavan työvoiman saatavuus

Lupa-asioiden sujuvuuden osalta yrittäjät arvioivat niitä kaupungin lupapalveluita, joita olivat käyttäneet viimeisen kolmen vuoden aikana. Lupapalveluiden osalta kehittämiskohteiksi mainittiin mm. lupien hakuprosessien sujuvoittaminen ja asiakaspalvelun kehittäminen.

Yrityskyselyn tulokset on käyty läpi sidosryhmäkeskusteluissa, Kokkolan alueella toimivien yrittäjäjärjestöjen puheenjohtajien kanssa sekä yrittäjien aamukahvi -tilaisuudessa. Yrittäjien tyytyväisyyttä kaupungin elinkeinopolitiikkaan seurataan strategiakauden aikana myös Suomen Yrittäjien Kuntabarometrin sekä Elinkeinoelämän Keskusliiton Kuntaranking kyselyn avulla. Kaikkien kyselyjen tuloksia hyödynnetään kaupungin yrittäjystävällisyyden kehittämisessä.

Kuntalaisten palvelutyytyväisyyskysely toteutettiin webropol-kyselynä 4.12.2024 - 12.1.2025 välisenä aikana. Sähköisen kyselylomakkeen lisäksi kyselyyn oli mahdollista vastata myös paperilomakkeella kirjastoissa. Kysely toteutettiin suomen-, ruotsin- ja englanninkielillä. Vastaaajamäärä hieman pieneni edellisvuoteen verrattuna ollen nyt 1391 henkilöä (1451 hlöä vuonna 2023), mutta tyytyväisyys palveluihin nousi hieman ollen 3,6 (3,5 vuonna 2023). Strategiassa oleva tavoite siis toteutui. Vastaaajista 73 % oli naisia ja eniten vastauksia saatiin ikäluokasta 26-45 vuotta (43 %). Tyytyväisimpiä vastaajat olivat mm. kirjastopalveluihin (4,5), vedenjakelun toimivuuteen (4,4), esiopetukseen (4,1), perusopetukseen (1-6 luokat 4,1; 7-9 luokat 4,0), Kokkolan seudun opistoon (4,0), museopalveluihin (3,9) ja puistoihin (3,9). Eniten kehitettävää nähtiin joukkoliikennepalveluissa (2,6) ja rakennusvalvonnassa (2,7). Myös **kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alan toimijoiden tyytyväisyys** toiminnan edellytyksiin toteutui keskiarvolla 3,6 (kyselyyn vastasi vain 59 henkilöä).

Positiivinen väestönkasvu toteutui myös vuonna 2024. Kokkolan väkiluku oli tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan 48 368 henkilöä (48 299 vuonna 2023). Seuraavassa taulukossa väestönmuutoksen toteumia Kokkolassa. Luonnollinen väestönkasvu on hiipunut ja syntyneitä on nyt vähemmän kuin kuolleita. Kuntien välinen nettomuutto kertoo siitä, kuinka paljon Kokkolasta suuntautuu muuttoa muualle Suomeen verrattuna siihen, kuinka paljon Kokkolaan muutetaan Suomen

muista kunnista. Kokkolassa negatiivinen nettomuutto johtuu pitkälti siitä, että nuoret muuttavat Kokkolasta pois opiskelemaan suurimpiin yliopistokaupunkeihin ja maahanmuuttajat vaihtavat usein paikkakuntaa.

Väestönmuutos Kokkola	2020	2021	2022	2023	2024
Luonnollinen väestönlisäys (syntyneet-kuolleet)	47	63	-43	-57	-30
Kuntien välinen nettomuutto	-87	-84	-43	-6	-244
Nettomaahanmuutto	120	153	197	352	351

Sykkeen Alas-laskentamenetelmällä (Hinku-laskenta) vuoden 2023 ennakon mukaan **CO2 päästöt** olivat 6,4 t./asukas. Vuonna 2007 päästöt olivat 13,1 t. CO2/asukas ja 2022 vuonna 7,2 t. CO2/asukas. Vertailun lähtötasona on vuoden 2007 lähtötaso, tavoitteena vuodelle 2030 on vähennyksenä -80 % ja hiilineutraalisuus vuonna 2035.

Velat ja vastuut/asukas ei kasva kasvukaupunkien keskiarvoa nopeammin tavoitetta ei voitu vielä raportoida, koska tilinpäätöshetkellä kuntien 2024 keskimääräistä lukua velkojen ja vastuiden osalta ei ollut vielä saatavilla. Kaupungin ja liikelaitoksen vuoden 2024 velat ja vastuut olivat 6 435 euroa/asukas. Konsernin osalta 10 494 euroa/asukas. Vuonna 2023 luvut olivat: Kokkolan kaupunki 5 904 euroa (ka. 4 360 euroa) ja Konserni 9 616 euroa (ka. 9 347 euroa).

Vuosikate ylittää poistot vuosittain 20 %:lla tavoite ei toteutunut. Kaupungin ja liikelaitoksen osalta vuosikatteella kyettiin kattamaan kaikista poistoista 89,3 %. Konsernin osalta vuosikatteella kyettiin kattamaan kaikista poistoista 110,1 %.

Vuoden 2024 aikana **kokonaisveroastetta** korotettiin 0,3 % eli tavoite kokonaisveroasteen keventämisestä ei toteutunut. Kaupungin ja liikelaitoksen osalta **omavaraisuusaste** tavoite toteutui ollen 45 %. Konsernin osalta ei päästy tavoitteeseen 34,3 %:lla.

Tavoitteeseen **konserniyhtiöiden määrä vähennee** 5-7 kpl strategiakaudella päästiin, sillä vuoden 2024 aikana konserniyhteisöjen määrä väheni jälleen 1 kappaleella ja koko strategiakauden aikana on siis konserniyhtiöiden määrä vähentynyt jo 9 kappaleella.

Työhyvinvointikyselyssä työntekijäkokemusta mitattiin suositteluindeksillä (**eNPS-indeksi**), jota käytetään Kokkolan kaupunkistrategiassa työntekijäkokemuksen mittarina. Vuoteen 2025 mennessä tavoitelukuna on yli 20. ENPS mittaa työntekijöiden sitoutumista työnantajaan, sekä heidän tyytyväisyyttään organisaatioon ja sen kulttuuriin. Kuinka todennäköisesti työntekijä suosittelisi nykyistä työpaikkaansa tuttavalleen? Tavoitteeseen päästiin eNPS tuloksen noustessa 20:een (eNPS 12 vuonna 2023).

Työmarkkinatuen sakkomaksujen pienenemisen tavoite - 10 % vuositasona ei toteutunut, mutta edellisvuodesta tuli laskua n. 3,5 % kuntaosuuden ollessa 3 149 803 euroa vuonna 2024 (3 265 394 euroa vuonna 2023).

4.2 Tavoitteiden toteumat toimialoitain

Kaupunginhallituksen alaiset vastuualueet

Kaupunginhallituksen alaiset vastuualueet pysyivät kokonaisuutena talousarviossa. Toimintakulut olivat vuonna 2024 yhteensä 23 milj. euroa (22,5 milj. euroa vuonna 2023) ja toimintatuotot yhteensä 7,4 milj. euroa (5,8 milj. euroa vuonna 2023).

Kaupunginhallituksen alaisilla tehtäväalueilla suurin osa kaupunkistrategian yleisistä tavoitteista on jo toteutunut. Talous- ja tietohallintopalveluissa kesken on vielä kaksi kuudesta tavoitteesta ja elinkeinot- ja kaupunkikehityksessä kolme seitsemästä.

Asianhallintajärjestelmän koordinointi siirrettiin tietohallinnosta **kaupunginkansliaan** joulukuussa 2024. Dynasty asianhallintajärjestelmään suunnitellun sähköisen arkistomoduulin käyttöönotto siirtyi järjestelmässä havaittujen puutteiden vuoksi. Kaupunginkanslian henkilöstön työtehtävissä tehtiin uudelleenjärjestelyjä. Kanslian alaisuuteen perustettiin vaalitiimi, mihin kuuluu henkilöitä myös muilta vastuualueilta. Suomi.fi-viestit palvelu otettiin käyttöön ja jatkossa sähköisen viestipalvelun käyttöä laajennetaan koko organisaatiossa.

Vuosi 2024 piti sisällään **talous- ja tietohallintopalvelut** toimialalla muutoksia, kun mm. hankintojen strateginen johtaminen, ohjaus ja kehittäminen siirtyivät talous- ja tietohallinnon alaisuuteen. Vastuualueelle palkattiin hankintapäällikkö tammikuussa 2024 ja kaupungin hankintojen ohjaukseen

saatiin uudistusta ja toivottua resurssointia. Myös uusi tietohallintopäällikkö aloitti tehtävässään syksyllä 2024 edellisen tietohallintopäällikön eläköityessä. TE-uudistuksen valmistelutyöt työllistivät merkittävästi niin tietohallinto- kuin taloushallintopalveluita mm. teknisten toiminnallisuuksien ja maksatusprosessien osalta. TE-uudistukseen liittyvät valmistelutyöt saatiin toteutettua tavoitteiden mukaisesti, ja toiminta työllisyysalueella voitiin käynnistää uudistuksen aikataulujen mukaisesti.

Taloussuunnittelun osalta vuosi aloitettiin talousohjelman käynnistämällä, jonka kaupunginhallitus hyväksyi helmikuussa 2024. Kaupungin talouden tasapainottamistoimenpiteet, keskeiset investointihankkeet sekä hyvin haasteellinen talousarvio työllistivät taloussuunnittelua läpi vuoden. Samalla pystyttiin kuitenkin uudistamaan taloussuunnittelua ja taloushallinnon tehtävien, prosessien ja vastuiden kehittämiseen laadittiin pitkántähtäimen kehittämissuunnitelma. Myös kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosesseja vahvistettiin niitä kehittämällä. Keskeisten taloushallinnon palvelukeskustoimintojen osalta yhteistyö sujui kiitettävästi, toimintoja kehitettiin eikä palveluissa esiintynyt katkoksia.

Elinkeinot ja kaupunkikehitys vastuualueella valmistauduttiin vuoden 2024 aikana TE-uudistukseen. Valmistelun tuloksena syntyi Keski-Pohjanmaan työllisyysalue ja Keski-Pohjanmaan työllisyyslautakunta aloitti työskentelyn syksyllä 2024. Valmisteluprosessin aikana päätettiin, että myös kotoutumispalvelut siirtyvät työllisyysalueen alaisuuteen.

Talousarviovuoden aikana suoritettiin kaupunkistrategian väliarviointi, jonka valtuusto hyväksyi helmikuussa 2024. Keväällä 2024 avattiin uusi KPkuntaraha.fi -asiointipalvelu. Kuntaraha tarkoittaa kunnan myöntämää tukirahoituksen osuutta kehittämishankkeisiin, joiden päärahoitus tulee EU:lta ja valtiolta. Merkittävimpiä kuntavastinrahoituksen saaneita hankkeiden toteuttajia olivat Centria-ammattikorkeakoulu ja yliopistokeskus Chydenius. Vuoden aikana toteutettiin KokkolaWorks 2 markkinointi kampanja, mikä on Kokkolan kaupungin, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen, koulutusorganisaatioiden ja Kokkola Industrial Parkin alueella toimivien teollisuusyritysten yhteinen kampanja, jolla Kokkolan seudun työmahdollisuuksia ja elämänmenoa tehdään tutuksi kaikille ympäri Suomen. Joulukuussa julkaistiin myös mittavan teollisuushankkeen esiselvityksen käynnistäminen. Arc-tial hankkeessa olisi tarkoitus rakentaa vähähiilisen

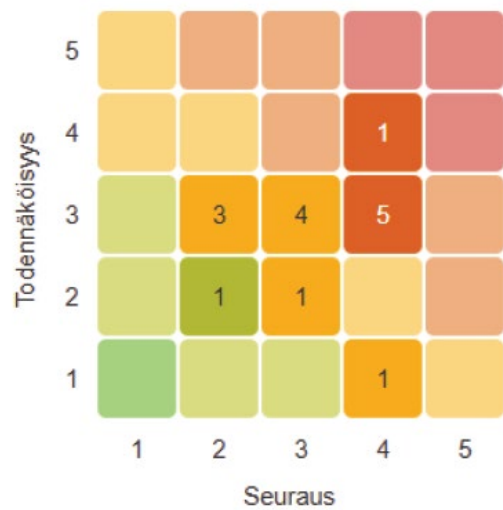
alumiinituotannon tehdas Kruunuportin teollisuus-alueelle. Toteutuessaan hanke toisi arviolta noin 1500 uutta työpaikkaa.

Vuonna 2024 **henkilöstöpalveluiden** toiminnassa painottui edelleen tiedolla johtamisen ja digitaalisten työvälineiden kehittäminen. Koko organisaatiossa otettiin käyttöön työkykyjohtamisen järjestelmä. Henkilöstöpalveluissa tavoitteena on muokata henkilöstön tehtäväkuvia joustavampaan suuntaan ja lisätä moniosaamista ja asiantuntijuutta vastuualueen sisällä. Selvityksessä on digitaalisten ratkaisujen löytäminen kehityskeskustelujen ja työhyvinvointikyselyn ketterämpään toteuttamiseen. Henkilöstöpalvelut edistävät positiivista työnantajamielikuvaa osaavan työvoiman saatavuuden sekä työntekijöiden sitoutumisen vahvistamiseksi. Rekrytointi- ja perehdytysprosesseja kehitetään edelleen.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajisto on kyselyn mukaan ollut hallitustyöskentelyyn kokonaisuudessaan tyytyväisiä. Hallitustyö on ollut enimmäkseen tehokasta ja tuloksia tuottavaa, ja puheenjohtajiston keskinäinen työ on ollut rakentavaa. Käsiteltävien pykälien määrä on ollut kiitettävästi vuosi vuodelta laskusuunnassa (540 pykälää vuoden 2024 aikana, kokouksia 29). Hallituksen kokoukset ovat vastaajien mukaan kuitenkin venyneet tarpeettoman pitkiksi. Muutamissa asiakokonaisuuksissa vastaajat ovat todenneet, että vastaavanlaisia asioita ei tarvitse tuoda hallituksen käsiteltäväksi, vaan päätökset tulisi tehdä viranhaltijatasolla.

Kaupungin **sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan** ohjausryhmä arvioi kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tasoa ja kehittämistarpeita. Ohjausryhmä päätti vuonna 2023 ottaa käyttöön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessien kehittämisen tueksi yleisesti tunnetun COSO-mallin. Tämän lisäksi päätettiin valita uudeksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan työkaluksi Graniten tarjoama kokonaisuus, joka otettiin käyttöön alkuvuonna 2024. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä on esitetty kunkin vastuualueen riskikartat ja avattu merkittävimpiä riskejä.

Seuraavassa esimerkkinä Kaupunginhallituksen alaisten vastuualueiden riskikartta:

Kaupunginhallituksen alaisten vastuualueiden merkittävimmät riskit liittyvät esimerkiksi hallitusohjelman inhouse-omistusosuuden rajaamiseen, aluekehittämiseen ja investointeihin. Muita strategisia riskejä ovat mm. päätöksentekoon ja viranomaistehtävään liittyvät riskit. Operatiivisiksi riskeiksi koetaan esimerkiksi avainhenkilöiden äkilliset poissaolot ja muut henkilöstöön liittyvät riskit sekä sähkönjakelun keskeytymiset. Taloudelliseksi riskiksi on tunnistettu sopimusrikkomuksiin liittyvä taloudellinen riski. Tunnistettujen riskien hallintakeinoja ovat mm. tietoturvateknologian lisääminen, riittävä valmistelu ja päätöksenteon seuranta, kouluttaminen ja perehdyttäminen, varautumissuunnitelmat, varahenkilöjärjestelmät sekä raportoinnin kehittäminen.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan henkilöstörekrytoinnit ovat onnistuneet kaupunginhallituksen alaisten vastuualueiden johtotehtävissä.

Hankintapäällikön palkkaaminen vastasi tarpeeseen. Hankintatoimea tulee edelleen kehittää strategian tavoitteiden mukaiseksi. Paikallisten yrittäjien huomiointia ja lähituotannon arvostusta tulee kehittää mm. osittamalla tarjouspyyntöjä entistä aktiivisemmin, jotta myös pienemmillä yrityksillä olisi mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin ja hyödyntämällä lähiruokaa myös hiilijalanjälki jää pienemmäksi.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kaupunginhallituksen olisi hyvä viedä nykyistä enemmän asiakokonaisuuksia valtuustoon käsiteltäväksi.

Sivistystoimi

Sivistystoimen toimiala jakaantui 1.9.2024 opetus- ja kasvatustoimen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen toimialoihin Kaupunginvaltuuston päätöksellä 5.2.2024. Organisaatiomuutoksella on tarkoitus tehostaa lautakuntien alaisen viranhaltijaorganisaation toimintaa ja parantaa johtamista.

Opetus- ja kasvatuslautakunnan vastuualueella strategisten tavoitteiden toteutuminen on ollut suunnitelmallista ja useilta osin onnistunutta. Varhaiskasvatuspalvelut, perusopetus ja lukiokoulutus ovat vastanneet kaupungin kasvavaan palvelutarpeeseen, ja kehittämistyötä on tehty useilla osa-alueilla.

Kelpoisten opettajien osuus on pysynyt korkeana, mutta erityisesti erityisopettajien saatavuudessa on edelleen haasteita. Rekrytointia on tuettu yhteistyöllä koulutuksenjärjestäjien kanssa. Lapsiperheiden hyvinvointia edistävät toimenpiteet ovat kehittyneet ja esimerkiksi Lapset puheeksi -koulutuksia on lisätty. Asiakastyytyväisyys varhaiskasvatuksessa on pysynyt korkealla tasolla. Kokkolan seudun opistossa strateginen kehityskohde työhyvinvoinnin vahvistamisesta ei ole vielä konkretisoitunut toimenpiteiksi, vaikka sen tarve on tunnistettu.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen talousarviot eivät ole pitäneet, vaan lisämäärärahoja on jouduttu hakemaan. Erityisesti perusopetuksen henkilöstökuluihin lisättiin vuoden aikana 1,1 milj. euroa. Tämä osoittaa palvelutarpeiden kasvua, mutta samalla nostaa esiin tarpeen tarkemmalle budjetoinnille ja ennakoinnille. Lukion talous pysyi suunnitelman mukaisena. Talousarviossa pysyminen edellyttää jatkossa parempaa resurssitarpeen ennakointia ja suunnittelua.

Kulttuurikasvatus on nähty tärkeänä osana varhaiskasvatusta ja perusopetusta. Lasten ja nuorten

osallisuutta on pyritty vahvistamaan, mutta työ on edelleen kesken. Lukiokoulutuksessa opiskelijakuntien aktiivisuus on lisääntynyt ja yhteisiä tapahtumia on järjestetty. Asiakaspalautetta on kerätty ja sen hyödyntämistä kehittämistyössä tulisi jatkaa ja vahvistaa.

Perusopetuksen ja iltapäivätoiminnan kehittämisohjelma on kesken. Myös aamupäivätoiminnan kehittäminen tulisi ottaa tarkasteluun perheiden hyvinvoinnin näkökulmasta.

Opetustarjonta, oppilasmäärien kehitys ja asiakaspalaute osoittavat, että monet asiat on toteutettu hyvin. Investointihankkeista Piispanmäen ja Halkokarin koulut ovat edenneet. Kokkolan seudun opiston osallistujamäärät ovat kasvaneet ja toiminta on ollut laadukasta.

Oppilasmäärien kehityksen ja henkilöstöresurssien riittävyys seuranta on keskeistä palveluverkon ja talouden suunnittelun kannalta. Lisäksi strategiaan liittyvien kehittämistoimien toimeenpanon viivästyminen voi muodostaa pitkällä aikavälillä riskin niiden vaikuttavuudelle.

Lautakunnan työskentely on ollut rakentavaa ja tavoitteellista. Useista haasteista huolimatta toimialalla on onnistuttu monessa ja suunta on strategisesti oikea. Jatkossa keskeistä on turvata resurssit suunnitelmalliselle kehittämistyölle, varmistaa talouden kestävyys ja tukea lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan järjestämä toiminta oli aktiivista. Kulut alittuivat ja tulot ylittivät, joten vuosi oli myös taloudellisesti hyvä. THL:n toimittaman Tea-viisarin mukaan sekä kulttuuri että liikunta on Kokkolassa järjestetty maan keskiarvoa paremmin. Laskennallisesti suomalaisten liikkumattomuus kuitenkin aiheuttaa Kokkolassa 12,6 milj. euron kokonaiskustannukset ja liiallinen paikallaan olo 14,1 milj. euron kustannukset vuosittain (lähde: UKK-instituutti). Liikkumisen edistäminen on tämänkin vuoksi kunnan keskeinen tehtävä.

Koululaisten fyysistä kuntoa mitataan valtakunnallisilla Move-testeillä. Kokkolan tulokset ovat muun maan keskiarvoa huonommat, sillä 41,4 % koululaisista on fyysiseltä toimintakyvyltä niin heikossa kunnossa, että se mahdollisesti kuluttaa tai haittaa lapsen terveyttä ja hyvinvointia. Sama luku valtakunnallisesti on 38 %. Erityisesti alakoululaisten (5 lk) tulos on muuta maata heikompi.

Kulttuuripalveluissa merkittävä tapahtuma oli Musiikkikeskus Snellmanin avaaminen.

Liikuntaneuvonta lisääntyi merkittävästi ja yhteistyötä tehtiin Soiten kanssa. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan liikuntaneuvonnan kohdistamisessa yhteistyötä Soiten kanssa kannattaa edelleen lisätä ennaltaehkäisyn ja kuntouttamisen näkökulmilla.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen siihen, että lautakunnan alaiset toteumat on tilinpäätöksessä esitetty entistä paremmin.

Opetus- ja kasvatustalouden vastuualueella talousarviossa pysyminen edellyttää jatkossa parempaa resurssitarpeen ennakointia ja suunnittelua.

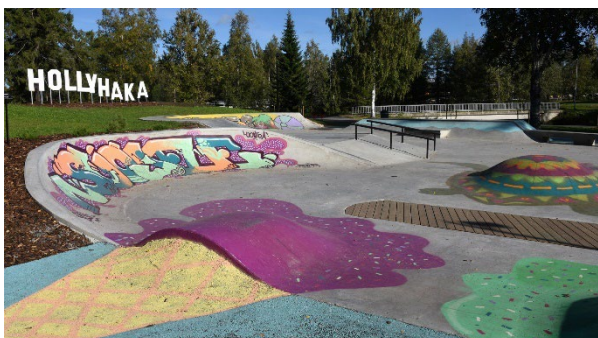
Perusopetus järjestetään Kokkolassa keskimääräistä edullisemmin kuin muualla maassa, millä tavoin varmistetaan riittävä resurssointi?

Mitä positiivisia ja negatiivisia muutoksia sivistystoimen toimialan jakaantuminen opetus- ja kasvatustoimen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen toimialoihin on tuonut?

Millä tavalla varmistetaan Musiikkikeskus Snellmanin täysimääräinen varausaste?

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan liikuntaneuvonnan kohdistamisessa yhteistyötä Soiten kanssa kannattaa edelleen lisätä ennaltaehkäisyn ja kuntouttamisen näkökulmilla.

Laskennallisesti suomalaisten liikkumattomuus aiheuttaa Kokkolassa 12,6 milj. euron kokonaiskustannukset ja liiallinen paikallaan olo 14,1 milj. euron kustannukset vuosittain (lähde: UKK-instituutti). Liikkumisen edistäminen on tämänkin vuoksi kunnan keskeinen tehtävä. Millä tavoin Kokkolan Move-testin tulokset saadaan vähintään muun maan keskimääräiselle tasolle?

Kaupunkiympäristö

Kaupunkiympäristön työhyvinvointikyselyn tulos ei ollut tyydyttävä, sillä toimialueen tulokset ovat huonompia kuin muiden. Kokonaisuudessaan kaupunkiympäristön eNPS luku oli -9 (-8 vuonna 2023) koko kaupungin tasolla sen ollessa 20.

Kaupunkirakennelautakunta selvisi hyvin annetussa talousarviossa. Toimintakulut alittuivat ja toimintatuotot ylittyivät.

Korjausvelka laski vuoden 2023 lopussa 51,8 miljoonaan euroon ja keskimääräinen kuntoluokka kaupungin kiinteistöissä nousi 70,4 %:iin. Edellisenä vuonna luvut olivat 54,1 milj. euroa ja 69,8 %.

Kaupunkitoimitilojen keskeisenä tavoitteena ja toimenpiteenä on esitetty kotimaisten raaka-aineiden ja lähiruoan edistäminen. Tässä tarkastuslautakunta katsoo lautakunnan epäonnistuneen. Liha-, maito- ja leipätuotehankintoihin saatiin vain yhdet tarjoukset. Tarjouspyyntöä ei ositettu lähialueen yritysten mukaantulon mahdollistamiseksi eikä kotimaisuutta saatu tarjouspyyntöön riittävällä tavalla mukaan. Tuotannon etäisyyttä kulutuspaikkaan ei otettu millään tavalla huomioon.

Tarkastuslautakunta on huolestunut kaupungin vuokra-asuntotilanteesta. Uusi Maa- ja asuntoliittinen ohjelma on valmistumassa vuonna 2025 ja sen tulee vastata tähän tarpeeseen.

Kaupunkirakennelautakunta olisi saavuttanut metsänhoidolliset tavoitteet myös vähemmällä uudishakuilla. Olisiko luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi voitu näin ollen luopua osasta avohakkuista?

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että hulevesilaskutuksen päätöksiä kaupunkirakennelautakunta ei oikaissut edes pyynnöstä. Mikäli hallintojärjestely on johtanut tilanteeseen, jossa hulevesilaskutus on suoritettu väärin, tulisi se oikaista kaikkien virheellisesti laskutettujen kunnan asukkaiden osalta.

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää kaupunkirakennelautakunnan huomiota julkisuusmyönteisyyteen. Varsinkin hankintojen kohdalla tulee perustelut olla selkeästi näkyvissä. Vuokriin tulevat indeksikorotukset tulee hoitaa ajallaan.

Rakennus- ja ympäristölautakunnan alla toimiva kaupunkiluvituksen vastualue huolehtii kunnan rakennusvalvonnan, ympäristösuojelun ja pysäköinninvalvonnan

lakisääteisistä viranomaistehtävistä. Kaupunkiluvitus huolehtii myös kaupungin yleisten alueiden lupien myöntämisestä ja valvonnasta sekä ilmastotyön koordinoinnista.

Rakennus- ja ympäristölautakunnan toimintatuotot ylittyivät talousarvioon nähden niiden ollessa n. 1,4 milj. euroa, toimintatuottoja kertyi siis 299 800 euroa suunniteltua enemmän. Pysäköinninvalvonnan tuotot olivat 399 236 euroa vuonna 2024 eli 19 300 euroa vähemmän verrattuna vuoteen 2023.

Toimintakuluja oli kertynyt n. 2 milj. euroa vuonna 2024, viime vuoden vastaavaan aikaan verrattuna kuluja oli 317 400 euroa enemmän. Pitkäaikainen henkilöstövaje näkyy henkilöstökulujen pienenemisenä verrattuna talousarvioon. Henkilöstökulut alitivat talousarvion n. 102 900 euroa. Henkilöstövajetta on paikattu ostopalveluiden avulla.

Vuoden 2024 aikana rakennusalan lama on vaikuttanut käsiteltyjen rakennuslupien määriin eli laskua on ollut n. 15 %. Laskuun on vaikuttanut myös uuden rakentamislain voimaantulo vuoden 2025 alusta, kun monet rakentajat ovat siirtäneet myöhempään ajankohtaan pienempiä hankkeita, joiden lupavelvoite poistuu.

Rakentamislakiin kirjattu sitova lupien käsittelyaika (rakentamis-, poikkeamis- ja suunnittelutarveluvat 3 kk) edellyttää myös lupaprosessien uudelleentarkastelua ja entistä suurempaa panostusta hankkeiden ennako-ohjaukseen. Tähän on varauduttu mm. ottamalla käyttöön rakennusvalvonnan sähköinen ajanvarauskalenteri asiakkaille helmikuusta 2025 ja lisäämällä rakentajien ja suunnittelijoiden tiedotusta sekä ohjeistusta rakentamisesta.

Rakennuslupien käsittelyaikoja ei voi verrata aikaisempiin vuosiin, koska vuoden 2024 alusta on otettu käyttöön ns. pakollinen ennakkokysely ja puutteellisia lupahakemuksia ei voi enää jättää samalla tavalla kuin aiemmin.

Vihreän siirtymän hankkeita on kaupungissa paljon vireillä. YVA-hankkeet, erityisesti tuulivoimapuistot, sekä KIP-alueen teollisuuslaitos- ja jätteenkäsittelyhankkeet sekä yleiskaavatyöt ovat työllistäneet ympäristönsuojelun henkilöstöä merkittävästi vuoden aikana. Ympäristönsuojelussa kolme vuotta kestänyttä henkilöstövajetta on saatu vuoden aikana paikattua, kun avoinna ollut ympäristötarkastajan virka täytettiin syyskuun alusta.

Millaisia toimia tehdään kaupunkiympäristön toimialalla työhyvinvoinnin parantamiseksi kaupungin yleisten toimien lisäksi?

Oman toiminnan tuottavuuteen ei ole juurikaan otettu kantaa. Millä tavoin tuottavuutta seurataan kaupunkirakennelautakunnan alaisilla vastuualueilla?

Kaupunkitoimitilojen keskeisenä tavoitteena ja toimenpiteenä on esitetty kotimaisten raaka-ainesten ja lähiruuan edistäminen. Tässä tarkastuslautakunta katsoo lautakunnan epäonnistuneen.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että hulevesilaskutuksen päätöksiä kaupunkirakennelautakunta ei oikaissut edes pyynnöstä. Mikäli hallintojärjestely on johtanut tilanteeseen, jossa hulevesilaskutus on suoritettu väärin, tulisi se oikaista kaikkien virheellisesti laskutettujen kunnan asukkaiden osalta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että bussipysäkkejä ei ole vielä kukaan nimetty. Julkisen liikenteen sujuvoittaminen on tärkeää ja osaltaan edistyneen uuden kilpailutuksen myötä. Pitäisikö julkisen liikenteen kehittäminen ottaa mukaan osana jo tehtyjä ilmastoystävällisiä toimia?

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää kaupunkirakennelautakunnan huomiota julkisuusmyönteisyyteen. Varsinkin hankintojen kohdalla tulee perustelut olla selkeästi näkyvissä.

Ongelmana on edelleen lupaprosessien sujuvuus, mikä näkyy myös yrityskyselyissä. Lupaprosessit ovat yksi kaupungin vetovoimatekijöistä. Mihin uusiin toimenpiteisiin kaupunki ryhtyy tilanteen parantamiseksi?

On huomioitava, että sähköiset palvelut eivät edelleenkään ole kaikkien saatavilla. Kaupungin tulee kehittää toimintatapoja henkilökohtaisen palvelun parantamiseksi palautteen mukaisesti.

Mikä on tilanne loppukatselmusten kohdalla?

Valokuituverkkojen rakentamisen jälkihoitotöiden valvontaa tulee tehostaa.

Ympäristöterveydenhuolto

Talousarviossa toimintatuotot laskivat hieman edellisestä vuodesta ja toimintakulut taas nousivat jonkin verran, joten toimintakate ylittyi hieman.

Kaupunkistrategian tavoitteessa -Huoltovarmuuden ylläpitäminen ja lähituotannon tukeminen- on ympäristöterveydenhuollossa toimenpiteeksi kuvattu viennin edellytyksien tarkistaminen ja vientitodistuksien joustava käsittely. Tämä tavoite on toteutunut suunnitellusti eli todistukset on myönnetty kolmen työpäivän kuluessa, mikäli ehdot ovat täyttyneet. Poikkeavia tilanteita ei ole tilastojen mukaan ollut.

Ympäristöterveydenhuollon työstä suuri osa on terveystarkastajien työtä. Siitä on kerrottu hyvin vähän tilinpäätöksessä. Sitä voitaisiin avata enemmän ja selvittää työn määrää ja tärkeyttä.

Ympäristöterveydenhuollon uudet toimitilat (ml. eläinlääkärilätkä) Kokkolassa on otettu käyttöön syyskuussa 2024. Uudet toimitilat antavat paremmat edellytykset onnistua rekrytoinnissa ja resurssien turvaamisessa. Akuuttitapaukset on pystytty hoitamaan kolmen tunnin sisällä, mutta sairauskäynti- tai vastaanottoaika ei ole vielä yhtä

kattavasti pystytty tarjoamaan viikon sisällä tilauksesta, jos avun tarve ei ole ollut kiireellinen.

Ympäristöterveyslautakunta on maininnut merkittävämmäksi riskiksi kunnaneläinlääkärin virkojen palkka- ja työaikamuutokset. Strategisena riskinä mainitaan valvontatehtävien ja eläinlääkäripalvelujen tarjonnan riittävyys ja operatiivisena riskinä työvoiman saatavuus.

Tilinpäätöksessä olisi hyvä mainita miten huoltovarmuus on otettu huomioon.

Pöytäkirjojen kirjauksia, liitteitä ja lausuntojen näkyvyyttä oli parannettu paljon. Koko toiminnasta tuli selkeämpi ja asianmukaisempi kuva.

Kokkolan Vesi -liikelaitos

Kokkolan Vesi -liikelaitoksen tilikauden tulos oli ylijäämäinen (+400 000 euroa), mutta noin 920 000 euroa budjetoitua pienempi. Toimintatuotot jäivät selvästi budjetoidusta, erityisesti jätevesiprojektien tulojen siirtymisestä johtuen. Toimintakulut puolestaan ylittivät budjetin 279 000 eurolla, mikä johtui mm. kunnossapitotarpeiden lisääntymisestä, ICT-kustannusten noususta sekä Monetraan siirtymisen aiheuttamista lisäkustannuksista.

Vuoden 2024 työhyvinvointikyselyn tulokset osoittivat selkeää myönteistä kehitystä. Kokkolan Veden henkilöstön suosittelevuudeksi (eNPS) nousi -22:sta +20:een. Suurin osa henkilöstöstä koki jaksavansa työssään hyvin ja arvioi työtehtävien sujuvan hyvin. Työhyvinvointia tukevin tekijöinä nousivat esiin työn merkityksellisyys, työyhteisön tuki ja mahdollisuus vaikuttaa omaan työhön.

Kehittämistarpeita havaittiin erityisesti työn organisoimisessa, palautekulttuurissa ja organisaation suunnan selkeydessä. Kolmannes vastaajista oli havainnut vastuutonta työkäyttäytymistä ja yksittäisiä kokemuksia häirinnästä esiintyi. Monimuotoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen suhtauduttiin pääosin myönteisesti, mutta parantamisen varaa tunnistettiin.

Vuoden aikana toteutettiin useita organisaatiomuutoksia, joilla vastattiin toimintaympäristön ja johtamisen kehittämistarpeisiin. Taloushallintopalvelut siirrettiin ulkoiselle palveluntuottajalle Monetralla 1.4.2024, ja samalla lakkautettiin talous- ja hallintopäällikön sekä kirjanpitäjän virat. Uudet toimenkuvat, kuten kehitysinsinööri ja hallintoasiantuntija,

tukevat erityisesti asiakaspalvelua, ympäristövaikuttavuutta sekä tiedottamista. Toimintasääntö ja toimenkuvat päivitettiin vastaamaan muutoksia.

Vuonna 2024 investointeja tehtiin yhteensä 7,1 miljoonan euron edestä. Suurimpia hankkeita olivat Patamäen vedenkäsittelylaitoksen rakennushanke, vesi- ja jätevesiverkostojen uudisrakentaminen sekä puhdistamon laitehankinnat. Patamäen työmaa eteni suunnitellusti, ja Karhinkankaan vedenhankintalupa saatiin toukokuussa. Verkostojen tekninen kunto säilyi hyvällä tasolla, alkuvuonna oli vain neljä putkirikkoa ja viisi viemäriverkostohäiriötä, vaikka talvi aiheutti haastavia olosuhteita.

Viranhaltijapäätösten laatu ja läpinäkyvyys ovat parantuneet. Kokkolan Veden edustaja on ollut mukana HINKU-työryhmässä, mikä tukee pitkäjänteistä ympäristövaikuttavuuden kehittämistä.

Kokkolan Vesi jatkoi työtä jätevesiverkostoon liittyväntöiden kiinteistöjen selvittämiseksi. Vuoden aikana toteutettiin laajoja kartoituksia, joiden myötä useita kiinteistöjä liittyi verkostoon. Toimenpiteet tuovat lisätuloja ja parantavat ympäristökuormituksen hallintaa.

Useat Kokkolan Vesi -liikelaitoksen strategiset toimenpiteet ovat vielä kesken tai alkuvaiheessa. Etäluettavien vesimittareiden käyttöönnoton tavoite ei toteutunut, sillä vuoden 2024 aikana vaihdettiin 377 mittaria tavoitellun 1000 sijaan mittarivalmistajan toimitusvaikeuksien johdosta. Myös sisäisen viestinnän kehittämistoimet on käynnistetty, mutta niiden vaikuttavuuden arviointi on vielä kesken. Marraskuussa 2024 hyväksytyt päästövähennystoimet ovat toistaiseksi suunnitteluvaiheessa, eikä niiden käytännön toteutus ole vielä alkanut.

Kokkolan Vesi -liikelaitos on pystynyt säilyttämään toiminnallisen toimintakykynsä ja investoimaan tulevaisuuden turvaamiseen. Asiakaspalvelun toimivuus ja vesihuollon luotettavuus ovat keskeisiä kuntalaisvaikuttavuuden kannalta, ja niiden ylläpitäminen tulee säilyttää jatkossakin vahvana painopisteenä.

Tarkastuslautakunnan tietoon tuli vuonna 2021 Kokkolan Veden toiminnassa epäselvyyksiä, joihin tarkastuslautakunta perehtyi syvällisemmin. Tarkastuslautakunta nosti esiin tarpeen tehdä toimivaltaiselle viranomaiselle esitutkintalain mukainen esiselvitys havaituista epäilyistä väärinkäytöksistä. Tarkastuslautakunnan toimenpide-ehdotuksen jälkeen selvitettiin, että kuuluuko asia

kaupunginhallitukselle vai Kokkolan Veden johtokunnalle. Vastuullinen lautakunta operatiivisessa prosessissa on Veden johtokunta. Kokkolan Veden johtokunta päätti 27.6.2022 kokouksessaan tutkintapyyntöä tekemisestä poliisille koskien havaittuja epäselvyyksiä. Puustoepäilyksien osalta vesilaitosjohtokunta teki tutkintapyyntöä 26.5.2023 tarkastuslautakunnan muistutuksesta.

Asia on tällä hetkellä käsiteltyssä Kokkolan käräjäoikeudessa, jossa syytettynä entinen vesilaitosjohtaja, jota epäillään törkeän virka-aseman käyttämisestä, lahjuksen ottamisesta ja virkavelvollisuuden rikkomisesta. Kahta työntekijää epäillään syylistymisestä törkeään petokseen ja lahjuksen ottamisesta. Kokkolan Vesi vaatii epäillyiltä yli 170 000 euron korvauksia taloudellisista vahingoista. Lahjuksia antaneen yrityksen edustajia epäillään törkeän lahjuksen antamisesta ja törkeästä petoksesta tai vaihtoehtoisesti avunannosta törkeään petokseen. Kokkolan käräjäoikeus antaa tuomion asiassa 22.8.2025.

Kokkolan Veden henkilöstön suosittelemaksi (eNPS) nousi -22:sta +20:een. Työhyvinvointiin panostaminen on parantanut kokonaisuudessaan henkilöstön työhyvinvointia.

Kokkolan Veden johtokunta päätti 27.6.2022 kokouksessaan tutkintapyyntöä tekemisestä poliisille koskien KPMG Oy:n antamassa tilintarkastuksen väliraportissa havaittuja epäselvyyksiä. Tapausta käsiteltiin Pohjanmaan käräjäoikeudessa huhtikuussa 2025, mutta tuomio annetaan vasta 22.8.2025.

Tarkastuslautakunnan ehdotuksen mukaan kaupunginvaltuusto on 13.6.2022 kokouksessaan päättänyt myöntää vastuuvapauden tilivelvollisille tilikaudelta 1.1.-31.12.2021, lukuun ottamatta Kokkolan Veden tilivelvollisia, koska Kokkolan Veden johtokunnan selvitykset hallinnon toiminnasta olivat edelleen kesken.

4.3 Toiminnan tuloksellisuuden arviointi

Tuloksellisuus kuntapalveluissa tarkoittaa kuntien onnistumista tehtävissään. Lähtökohtana tuloksellisuuden kehittämiseksi ovat kuntalaisten palvelutarpeet. Tuloksellisuus on yläkäsite tuottavuudelle, tehokkuudelle, laadulle sekä kustannusvaikuttavuudelle. Tuloksellisuuden tutkiminen on kuntien kannalta tärkeää, koska tuloksellisuuden parantaminen on välttämätöntä, jotta palvelutuotanto voidaan turvata myös tulevaisuudessa. Koska laatu on hyvin olennaista kuntien palvelutuotannossa, on usein tarkoituksenmukaisempaa tarkastella toiminnasta syntyviä vaikutuksia, ei pelkästään tuotoksia. Yksittäisen kunnan kannalta toiminnan vaikuttavuustarkastelu on yhtä olennaista kuin tuottavuuden tarkastelu.

Tuottavuudella tarkoitetaan tuotosten ja panosten suhdetta. Mitä vähemmällä panoksilla saadaan sama määrä tuotoksia tai mitä enemmän saadaan aikaan samalla määrällä panoksia, sitä parempi on toiminnan tuottavuus. Samoin tuottavuus on parempaa, jos samalla määrällä panoksia saadaan aikaan sama määrä entistä laadukkaampia tuotoksia. Laadun huomiointi tuottavuustarkastelussa on kuitenkin julkisissa palveluissa vaikeaa, koska tuotteille ei välttämättä ole aitoja markkinoita. Tämä tarkoittaa, ettei palvelun laatu näy tuotteen hinnassa.

4.3.1 Työhyvinvointi

Työhyvinvointiin vaikuttavat erityisesti henkilöstöön, työhön, työympäristöön ja organisaation tukeen liittyvät tekijät ja kehittämistoimet. Näitä johdetaan muun muassa eri organisaatiotasolla tapahtuvan suunnittelun, päätöksenteon ja toimintatapojen kautta. On tärkeää, että huomiota kiinnitetään sekä työn ja työpaikan kuormitustekijöiden hallintaan että työn voimavaratekijöiden vahvistamiseen ja lisäämiseen.

Työhyvinvoinnin edistäminen kuuluu sekä työnantajalle että työntekijöille. Työnantajan on huolehdittava työympäristön turvallisuudesta, hyvästä johtamisesta ja työntekijöiden yhdenvertaisesta kohte- lusta. Työntekijällä on kuitenkin suuri vastuu oman työkykynsä ja ammatillisen osaamisensa ylläpitämisestä. Jokainen meistä voi vaikuttaa myös työpaikan myönteiseen ilmapiiriin. Työhyvinvointi on

sekä yksilön että työyhteisön kokemus ja se näkyy myös ulospäin, esimerkiksi asiakkaille.

Kaupunki tukee monin tavoin henkilöstönsä työhyvinvointia. Suurten kokonaisuuksien (mm. työympäristö ja -prosessit, työterveyshuolto, tyhy-toiminta) lisäksi panostetaan mm. työnohjauksiin, avokuntoutuksiin, liikunnan tukemiseen ePassin, harrasteryhmien yms. keinoin sekä matalan kynnyksen mielenterveyden tukeen anonyymillä Auntie verkkopalvelulla. Vuodelle 2024 työhyvinvoinnin edistämiseen varattiin rahaa 292 735 euroa. Kuten aikaisempina vuosinakin myös tästä merkittävä osa käytettiin työnohjauksiin, joilla kehitetään työntekijöiden ammattitaitoa, tuetaan työn sujuvuutta, työkykyä sekä työyhteisön ryhmädynamiikkaa ja lisätään näin hyvinvointia työssä.

Aino Health Manager -työkykyjohtamisjärjestelmä otettiin pilotoinnin jälkeen käyttöön kaikilla toimialoilla lokakuuhun 2024 mennessä. Aino Health Managerin myötä työkyvyn tuen prosessi digitalisoitiin ja näin saatiin toteutettua tietoturallinen yhteys työterveyshuoltoon ja henkilöstöpalveluihin. Aino Health Managerissa on laajat raportointityökalut, joilla saadaan reaaliaikaista tietoa työkykyjohtamisen tueksi ja tulevaisuudessa voidaan kohdentaa työkyvyn tuen toimia eri henkilöstöryhmille.

Aino Health Managerin tavoitteena on:

- sairauspoissaolojen vähentäminen
- päästä sairauspoissaolojen juurisyihin
- tehdä tarvittavat toimenpiteet, jotta sairauspoissaolot vähenevät
- sivutuotteena, esihenkilön ja työntekijän kohtaaminen ja kuulluksi tuleminen

4.3.2 Työhyvinvointikyselyn tuloksia

Kaupungin työhyvinvointikysely toteutettiin marraskuussa 2024. Vastauksia saatiin juuri sama määrä kuin 2023 vuonna eli 1 238 kpl ja tämä on 57 % koko henkilöstöstä. Kyselyssä kartoitettiin työhyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja niiden merkittävyyttä. Työyksiköt käsittelivät yhdessä kyselyn tuloksia työyhteisöissä keskustellen tulosten pohjalta työn sujuvuudesta, työilmapiiristä ja hyvinvoinnista työssä. Työyhteisöt laativat työhyvinvointisuunnitelmat, joiden avulla pyritään kehittämään yhteisesti työhyvinvointia. Työhyvinvointisuunnitelmia laadittiin vuonna 2024 yhteensä 68 työyhteisölle/tiimille (44:lle vuonna 2023). Työhyvinvointikyselyn tuloksia käsiteltiin esihenkilöinfossa, yhteistoimintaryhmässä, kaupunginhallituksessa ja tarkastuslautakunnassa. Tarkastuslautakunta on käynyt läpi kyselyn tulokset toimialakohtaisesti.

Työhyvinvoinnin kannalta viideksi merkityksellisimmäksi asiaksi vastauksissa nousivat:

- työkavereiden tuki
- työyhteisön ilmapiiri
- voin vaikuttaa työhöni
- esihenkilön tuki
- työtäni arvostetaan

Suurin osa vastaajista koki työkavereiden ja esihenkilön tuen, työyhteisön ilmapiirin, työn arvostuksen ja mahdollisuuden vaikuttaa omaan työhönsä olevan pääosin kunnossa. Kehitettävää löytyi työn organisointiin, työmäärään, kannustavan ja ohjaavan palautteen antamiseen sekä organisaation suunnan selkeyttämiseen liittyen.

Kehityskeskustelujen vuosittainen toteutusaste esihenkilön kanssa nousi jonkin verran edellisistä vuosista ollen nyt 87 %. Tämä on hyvä suuntaus.

Kyselyssä työntekijäkokemusta mitattiin eNPS suosittelemisindeksillä, jota käytetään Kokkolan kaupunkistrategiassa työntekijäkokemuksen mittarina. Vuoteen 2025 mennessä tavoitelukuna on yli 20. ENPS luku mittaa työntekijöiden sitoutumista työnantajaan, sekä heidän tyytyväisyyttään organisaatioon ja sen kulttuuriin. Kuinka todennäköisesti työntekijä suosittelee nykyistä työpaikkaansa tuttavalleen? Tulos voi olla mitä vain -100 ja 100 väliltä. Kokkolan kaupungin eNPS luku vuonna 2024 nousi 20:een (12 vuonna 2023). Vastaajista suosittelevia oli 40 %, neutraaleja oli 41 % ja tyytymättömiä oli 19 %. Seuraavassa taulukossa luvut toimialoittain:

eNPS-luku	2022	2023	2024
Konsernihallinto- ja palvelut	16	26	37
Kaupunkiympäristö	-8	-8	-9
Opetuspalvelut	26	30	34
Varhaiskasvatuspalvelut	5	5	24
Muu sivistystoimi	0	13	17
Ympäristöterveydenhuolto	0	-15	12
Kokkolan Vesi	-31	-22	20

4.3.3 Henkilöstölukuja

Tarkastuslautakunta kokee tärkeäksi seurata henkilöstöön liittyviä lukuja. Seuraavassa taulukossa on avattu määräaikaisten palvelussuhteiden määrät toimialoittain. Luvut kuvaavat vuoden viimeisen päivän tilannetta.

Palvelussuhteiden määrä	Määräaikaiset			
	2021	2022	2023	2024
Konsernihallinto- ja palvelut	19	38	27	28
Ympäristöterveydenhuolto	8	2	8	13
Eläinlääkintä	7	2	6	13
Terveysolojen valvonta	1	0	2	0
Sivistystoimi	384	409	417	-
Opetus- ja kasvatuspalvelut				398
Opetustoimi	204	201	200	185
Varhaiskasvatus	154	170	176	213
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut				30
Kaupunkiympäristö	58	67	69	61
Kaupunkiympäristö	10	15	19	14
Puhtaus- ja ruokapalvelut	48	52	50	47
Liikelaitos Kokkolan Vesi	5	4	4	5
Yhteensä	495	532	527	535

Määräaikaisten määrä on pysynyt melko tasaisena viimeisen neljän vuoden ajan. Eläinlääkäreiden rekrytointi on helpottunut ja sijaisia on saatu palkattua aiempia vuosia paremmin. Eläinlääkäreistä useampi tekee osittaista työaikaa, minkä vuoksi eri henkilöitä on palkattuna enemmän. Henkilötyövuodet eivät ole kuitenkaan kasvaneet samassa suhteessa.

Varhaiskasvatuksessa määräaikaisen henkilöstön määrään on vaikuttanut palvelutarpeen kasvu. Väliaikaisia pieniä yksiköitä on jouduttu perustamaan nopeallakin aikataululla. Kaupunkiympäristössä taas erityisesti puhtaus- ja ruokapalveluissa varaudutaan rakenteellisiin muutoksiin Piispanmäen koulun valmistuessa. Muutamia kouluyksiköitä lakkaa ja toisaalta valmistuu uusi iso koulu ja keittiö, mikä tulee toiminnan alkaessa vaikuttamaan henkilöstötarpeeseen. Siksi paikkoja on täytetty määräaikaisesti.

Työtapaturmista aiheutuneet poissaolot (kalenteripäivinä)	2021	2022	2023	2024
Koko kaupunki	1518	894	1198	1149

Työtapaturmien kokonaismäärä vuonna 2024 oli 174 kappaletta (203 vuonna 2023), joista työmatkatapaturmia oli 55 kappaletta (50 vuonna 2023).

Taulukosta näkyy kuinka vaihtelevia määrät voivat olla vuosittain johtuen esim. yksittäisten pitkiä poissaoloja aiheuttavien tapaturmien määrästä. Tilastokeskus ja Elinkeinoelämän Keskusliitto ovat määritelleet sairauspoissaolon hinnaksi keskimäärin 370 euroa/pv. Pyrkimällä minimoimaan työtapaturmista johtuvien sairauslomapäivien määrää on mahdollista saada aikaan selkeästi mitattavia säästöjä. Turvallisuusilmoitusten (1 662 kpl vuonna 2024) avulla päästään tapahtumien juuri syihin kiinni ja haattatapahtumia tutkimalla pystytään ennaltaehkäisemään ja ennakoimaan haattatapahtumia.

Työsuojelutoiminta perustuu lakeihin ja asetuksiin. Työsuojelulle budjetoitu talousarviosumma vuonna 2024 oli 292 00 euroa ja talouden toteutuma päättyi 267 000 euroon. Kokkolan kaupungilla on palveluksessaan työsuojelupäällikkö sekä kolme päätoimista työsuojeluvaltuutettua, joilla on omat vastuualueet ja noin 800 edustettavaa/työsuojeluvaltuutettu. Työsuojelusta ja -turvallisuudesta huolehtiminen kuuluu kuitenkin ihan jokaiselle kaupungin työntekijälle.

Sairauspäivät yhteensä (kpv) / palkansaaaja (sisältää myös tapaturmat)	2021	2022	2023	2024
Konsernihallinto- ja palvelut	9,37	11,66	8,4	7,13
Ympäristöterveydenhuolto	14,68	13,46	11,85	12,66
Sivistystoimi	15,95	21,02	15,46	-
Opetus- ja kasvatuspalvelut				18,05
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut				11,67
Kaupunkiympäristö	21,03	21,9	18,93	18,18
Liikelaitos Kokkola Vesi	11,00	18,06	13,80	10,03
Koko kaupunki	16,56	20,68	15,78	17,02

Eniten **sairauspoissaoloja** aiheuttivat tuki- ja liikuntaelinten ja sidekudosten sairaudet, mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt sekä hengityselinten sairaudet. Kokkolan kaupungilla onnistuttiin hillitsemään mielenterveyssyistä johtuvien sairauspoissaolojen kasvua, kun samaan aikaan Kelan

tilastojen mukaan Suomessa mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi sairauspäivärahaa saaneiden henkilöiden määrä kasvoi voimakkaasti. Välittömien sairauspoissaolokustannusten osuus palkoista 2024 vuonna oli 3,6 % eli 3,2 milj. euroa.

Sairauspoissaolot keskimäärin kalpv/htv 2024	
Konsernihallinto- ja palvelut	6,8
Opetuspalvelut	14,4
Varhaiskasvatus	24,6
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	12,9
Puhtaus- ja ruokapalvelut	22,2
Muu kaupunkiympäristö	14,0
Ympäristöterveydenhuolto	12,1
Kokkolan vesi	9,9
Koko kaupunki	17,5

Henkilötyövuosi tunnuslukuna kuvaa täyttä työaikaa tekevän henkilön koko vuoden työskentelyä. Osa-aikainen henkilö muutetaan henkilötyövuodeksi osa-aikaprosenttiaan vastaavasti ja osan vuotta palvelussuhteessa olleen työ lasketaan suhteessa koko vuoden kalenteripäiviin. Keskimäärin vuonna 2024 **sairauspoissaoloja/henkilötyövuosi** oli 17,5 päivää (17,1 pv vuonna 2023). Yli 48 % kaupungin palveluksessa työskennelleistä henkilöistä ei ollut lainkaan sairauden vuoksi poistosta vuoden aikana.

Sijaiskulut €	2022	2023	2024
Sairausloma	1 954 412	1 352 963	2 031 473
Perhevapaa	567 236	492 176	542 027
Vuosiloma	670 394	724 490	824 233
Muut sijaiset	2 582 081	2 731 709	3 366 834
Koulutus	88 163	66 902	132 274
Yhteensä	5 862 286	5 368 240	6 896 841

Sijaiskulut nousivat merkittävästi vuonna 2024. Koulutussijaisten määrä kasvoi selvästi ja syynä oli aikuisopintotukimahdollisuuden päättymisen syksyllä, joten ennätysmäärä työntekijöitä hakeutui opintovapaalle ennen sitä. Samoin muissa

sijaisissa näkyy vuorotteluvapaan päättymisen ja vapaalle jäätiin viime vuonna aiempaa enemmän, kun se oli vielä mahdollista. Vuonna 2024 oli myös aiempaa enemmän pitkiä sairauspoissaoloja, joihin jouduttiin palkkaamaan sijaisia enemmän kuin lyhyisiin välttämättä palkataan.

4.3.4 Kuntalaisten palvelutyytyväisyyskyselyn tulokset

Yhtenä kaupunkistrategian tavoitteiden mittarina seurataan vuosittain kyselyllä kuntalaisten tyytyväisyyttä kaupungin järjestämiin palveluihin. Valtuustokauden tavoitteena on saavuttaa 3,5 keskiarvo palvelutyytyväisyydessä (arviointiasteikko 1-5) ja tuo 3,5 onkin toteutunut useampana vuonna (2024 vuonna 3,6). Sähköisen kyselylomakkeen lisäksi mahdollisuus oli vastata paperilomakkeella kirjastoissa. Vastausaktiivisuus laski hieman edellisvuodesta, kun vastauksia saatiin yhteensä 1 391 kappaletta (1 451 vastausta vuonna 2023). Vastaajista 73 % olivat naisia ja 27 % miehiä. 77 % vastaajista oli 26-65 vuotiaita.

Kyselyssä arvioitiin seuraavia palvelukokonaisuuksia: koulutuspalvelut, sivistys- ja kulttuuripalvelut, kaupunkiympäristö/tekniset palvelut, ympäristöterveydenhuollon palvelut, Kokkolan veden palvelut sekä kuntalaisten osallisuutta edistävät palvelut. Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus antaa kehittämisideoita kaupungin palvelujen kehittämiseen. Tyytyväisimpiä vastaajat olivat mm. kirjastopalveluihin (4,5), vedenjakelun toimivuuteen (4,4), esiopetukseen (4,1), perusopetukseen (1-6 luokat 4,1; 7-9 luokat 4,0), Kokkolan seudun opistoon (4,0), museopalveluihin (3,9) ja puistoihin (3,9). Eniten kehitettävää nähtiin jälleen joukkoliikennepalveluissa (2,6) ja rakennusvalvonnassa (2,7).

4.3.5 Kustannusten vertailua

Nettokäyttökustannukset kuvaavat kunnan juoksevan toiminnan aiheuttamien menojen ja tulojen välistä erotusta. Niihin ei sisällytetä investointimenoja ja -tuloja (poistot laskettu mukaan), valtionosuuksia, verotuloja sekä rahoituskuluja ja -tuottoja. Sote-uudistuksen jälkeen sivistyksestä ja kulttuurista on tullut kuntien suurin toimiala ja se muodostaa yli puolet kuntapalveluiden volyymistä. Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut vastaavat noin 20 %, TE-palvelut noin 10 % ja yleishallinto noin 3 % kuntien palvelukulujen kokonaisuudesta. Kokkolan

kokonaisnettokäyttökustannukset vuonna 2023 olivat 3 089 euroa/asukas (2022 vuonna 7 131 euroa/asukas mikä sisälsi myös sosiaali- ja terveys-toiminnan kulut). Seinäjoen kokonaisnettokäyttökustannukset vuonna 2023 olivat 3 222 euroa/asukas, Vaasan 3 274 euroa/asukas ja 20 000-50 000 asukkaan kuntien keskimäärin 2 975 euroa/asukas. Palvelutuotannon kuluihin vaikuttavia olosuhdetekijöitä ovat mm. ikärakenne, väestön maantieteellinen jakautuminen, palvelukysyntä kuten osallistumisaste sekä väestön muutos. Kuluihin vaikuttavat myös päätöspäriset tekijät kuten laatu sekä tuottavuus. Vaikka asukaskohtaisilla nettokäyttökustannuksilla voidaan vertailla palveluiden kulutsoja, kertovat ne hyvin vähän palvelutuotannon tuoksellisuudesta (lähde: Kuntaliitto).

Alla taulukoissa näkyy Kokkolan, Seinäjoen, Vaasan, Keski-Pohjanmaan ja 20 000-50 000 asukkaan kuntien nettokäyttökustannukset kymmeneltä suurimmalta palvelulta:

Kokkola:

Palvelu:	1000€	€/as
Perusopetus	56 057	1 161
Varhaiskasvatus	35 028	725
Liikenneväylät	8 448	175
Lukiokoulutus	7 331	152
Yleishallinto ja vaalit	5 418	112
Liikunta ja ulkoilu	4 718	98
Esiopetus	4 429	92
Työllisyyspalvelut	4 175	86
Elinkeinoelämän edistäminen	3 990	83
Tukipalvelut	3 498	72

Seinäjoki:

Palvelu:	1000€	€/as
Perusopetus	69 388	1 049
Varhaiskasvatus	51 917	785
Yleishallinto ja vaalit	17 328	262
Liikenneväylät	15 563	235
Lukiokoulutus	11 209	169
Liikunta ja ulkoilu	9 217	139
Työllisyyspalvelut	8 744	132
Esiopetus	7 504	113
Kirjastot	5 284	80
Kansalaisopistot	3 557	54

Vaasa:

Palvelu:	1000€	€/as
Perusopetus	73 764	1 070
Varhaiskasvatus	48 452	703
Ammatillinen koulutus	31 108	451
Liikenneväylät	18 193	264
Lukiokoulutus	9 867	143
Liikunta ja ulkoilu	8 775	127
Yleishallinto ja vaalit	7 178	104
Teatteri-, tanssi- ja sirkustointinta	5 966	87
Työllisyyspalvelut	5 468	79
Esiopetus	5 032	73

Keski-Pohjanmaa:

Palvelu:	1000€	€/as
Perusopetus	84 517	1 248
Varhaiskasvatus	47 243	697
Lukiokoulutus	12 148	179
Liikenneväylät	11 202	165
Yleishallinto ja vaalit	9 207	136
Liikunta ja ulkoilu	7 769	115
Esiopetus	6 436	95
Elinkeinoelämän edistäminen	6 356	94
Työllisyyspalvelut	5 437	80
Tukipalvelut	5 097	75

20 000 - 50 000 asukkaan kunnat:

Palvelu:	1000€	€/as
Perusopetus	1 211 893	1 215
Varhaiskasvatus	686 529	688
Liikenneväylät	244 949	246
Lukiokoulutus	136 192	137
Liikunta ja ulkoilu	119 750	120
Yleishallinto ja vaalit	98 576	99
Työllisyyspalvelut	91 841	92
Esiopetus	82 404	83
Kirjastot	63 191	63
Joukkoliikenne	57 464	58

Millä tavalla kaupunki aikoo kehittää kaupungin oman toiminnan tuottavuutta ja sen mittaamista?

Kokkolan kaupungin eNPS luku parani huomattavasti ja ylsi strategian tavoitteeseen 20. Toimialoista kuitenkin kaupunkiympäristön tulos huononi entisestään ollen -9.

Työhyvinvoinnin toimenpiteitä tulee kohdentaa erityisesti niihin työyksiköihin, joiden työhyvinvointitulokset ovat heikkoja. Mihin uusiin toimenpiteisiin kaupunki ryhtyy asian suhteen?

Keskimäärin vuonna 2024 sairauspoissaoloja/henkilötyövuosi oli 17,5 päivää eli sairaslomat lisääntyivät hieman. Lähes puolet kaupungin palveluksessa työskennelleistä henkilöistä ei kuitenkaan ollut lainkaan sairauden vuoksi pois töistä vuoden aikana.

Kuntalaisten palvelutyytyväisyyskyselyn mukaan eniten kehitettävää nähtiin jälleen joukkoliikennepalveluissa (2,6) ja rakennusvalvonnassa (2,7).

Kokkola panostaa merkittävästi kulttuuritoimintaan mikä näkyy myös nettokäyttökustannuksissa, kun Kokkola sijoittuu toiseksi kuntavertailussa (20 000-50 000 asukasta).

5 KAUPUNGIN TALOUS

5.1 Talouden tasapainoisuus ja kestävyys

Kaupungin vuoden 2024 tulos toteutui odotusten mukaisesti alijäämäisenä, mutta tulos oli kuitenkin talousarviota selkeästi parempi. Toimintakate heikkeni, mutta vuosikate toteutui talousarviota paremmin. Tähän vaikutti oleellisesti rahoituserien toteumat, jossa verotulot, valtionosuudet ja rahoitus-tuotot ja -kulut päätyivät talousarviota paremmille tasoille. Valtionosuuksien laskusuunta jatkuu edelleen, eikä näköpiirissä ole korotusta syntyvyyden laskiessa. Korkomenojen hallinnassa onnistuttiin aktiivisella lainasalkun hoitamisella. Kaupungin lainakannalla korkokulut- ja tulot päätyivät 3,8 milj. euroon korkosuojaukset huomioiden. Ilman korkosuojauksia kaupungin todellisten sopimusten korkokustannukset olisivat olleet noin 6,5 milj. euroa.

Alla taulukossa tunnuslukujen vertailua vuosilta 2021–2024 talouden tasapainoisuuden ja kestävyiden näkökulmista. Tilinpäätösten 2023-2024 tunnusluvut eivät ole täysin vertailukelpoisia vuosien 2021-2022 lukuihin, sillä hyvinvointialueuudistuksen myötä mm. verotulot ja valtionosuudet pienivät merkittävästi.

Kaupunki + liikelaitos	2021	2022	2023	2024
Vuosikate (1000 €)	20.738	24.322	26.248	18.179
Vuosikate €/asukas	433	506	543	376
Tilikauden tulos (1000€)	6.341	8.804	8.351	-2.179
Omavaraisuusaste %	45,3	45,1	46,7	45
Suhteellinen velkaantuneisuus %	71,6	71,8	133,9	147,1
Velat ja vastuut %:a käyttötu-loista %	86,9	87,2	161,3	178,6
Vuosikate/poistot %	142,0	156,7	146,7	89,3
Investointien tu-lorahoitus %	66,9	129,5	105,4	49,5
Lainanhoitokate	0,5	0,6	0,4	0,6
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	0,8	0,9	0,6
Toimintatuotot/toimintakulut %	13,1	12,7	21,2	21,8

Kaupungin ja liikelaitoksen tilikauden alijäämä vuonna 2024 oli -2,2 milj. euroa ennen tilinpäätös-siirtoja. Tappiollisen tuloksen vuoksi henkilöstö-, vahinko- ja työllisyysrahaston varauksia ei voida täydentää. Tilinpäätössiiirtojen jälkeen tilikauden alijäämä oli -1,4 milj. euroa (+10,3 milj. euroa vuonna 2023).

Toimintakate heikkeni edellisestä vuodesta ollen 2024 vuonna -132,32 milj. euroa (-129,35 milj. euroa vuonna 2023). Kaupungin + liikelaitoksen vuosikate laski huomattavasti ja vuosikate/poistot % 2024 vuonna oli 89,3 % (2023 vuonna 146,7 %). Vuosikate ei siis riittänyt vuonna 2024 kattamaan kokonaisuudessaan poistoja sekä arvonalentumisia.

5.2 Kaupunkikonsernin tunnuslukuja

Kokkolan kaupungin konserniin kuului vuoden 2024 lopussa 27 tytäryhteisöä. Kaupungin konsernirakenne pieneni edellisestä vuodesta yhdellä osakkuusyhteisöllä.

Kaupunginhallitus johtaa, ohjaa ja valvoo Kokkola-konsernia. Kaupungissa toimii konserni- ja kaupunkikehitysjaosto, jonka tehtävänä on huolehtia kaupungin liikelaitoksen ja konserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjauksesta, toiminnan ohjaamisesta sekä valvonnasta.

Konsernin toimintatuotot olivat vuonna 2024 yhteensä 195,3 milj. euroa ja toimintakulut 228,7 milj. euroa. Vuoteen 2023 verrattuna konsernin toimintatuotot kasvoivat 2,3 miljoonaa euroa ja toimintakulut 13,9 miljoonaa euroa.

Seuraavassa taulukossa vertailua talouden tunnusluvuista vuosina 2021–2024 konsernitasolla:

Kaupunki-konserni	2021	2022	2023	2024
Vuosikate (1000 €)	57.420	52.177	67.216	47.953
Vuosikate €/asukas	1198	1086	1392	991
Tilikauden tulos (1000€)	13.879	5.592	7.182	4.483
Omavaraisuusaste %	32,0	32,1	36,5	34,3
Suhteellinen velkaantuneisuus %	90,4	88,8	138,9	156,1
Vuosikate/poistot %	132,1	112,0	110,7	110,1
Investointien tulo-rahoitus %	81,2	102,6	109,4	49,2
Lainanhoitokate	1,1	1,2	1,2	1,0
Laskennallinen lainanhoitokate	1,02	0,93	1,31	0,89
Toimintatuotot/toimintakulut %	56,5	55,0	70,3	67,6

Tilikauden ylijäämä konsernitasolla vuonna 2024 oli 4,5 milj. euroa ja se heikkeni edellisestä vuodesta 2,7 miljoonalla eurolla. Tilinpäätössiirtojen ja verojen jälkeen konsernin ylijäämäksi muodostui 2,2 milj. euroa. Tulos heikkeni vuodesta 2023 noin 0,8 miljoonalla eurolla.

Lainanhoitokate vuonna 2024 laski edelliseen vuoteen verrattuna (-0,2), mutta pysyi kuitenkin riittävässä tasossa 1,0 kriisikuntakriteereihin nähden (0,8). Hyvä taso lainanhoitokatteelle olisi 2,0. Vuosikate kattoi poistot 110,1 prosenttisesti eikä se ylittänyt kaupunkistrategian tavoitteeseen 120 %.

5.3 Velkaantumisen tarkastelua

Alla taulukoissa tarkastelua kaupungin ja kaupunkikonsernin velkaantumisen kokonaisuutena. Tarkastelussa ovat mukana lainat, leasing- ja vuokravastuut sekä annetut takausvastuut, jotka on myös hyvä huomioida riskitekijöinä ja osana velkaantumisen kokonaisuutta. Leasing- ja vuokravastuut on yhdistetty vuonna 2022 kuntaliiton yleisohjeen mukaisesti eikä niitä ilmoiteta erikseen.

Kaupunki + liikelaitos	2021	2022	2023	2024
Lainat	228,1 M€	235,6 M€	232,5 M€	248,4 M€
Leasing+ vuokravastuut	54,8 M€	57,9 M€	52,7 M€	58,5 M€
Takausvastuut	125,2 M€	117,6 M€	114,0 M€	105,7 M€
Yhteensä	408,1 M€	411,1 M€	399,2 M€	412,6 M€

Konserni	2021	2022	2023	2024
Lainat	447,3 M€	450,5 M€	394,3 M€	441,1 M€
Leasing+ vuokravastuut	70,2 M€	89,5 M€	70,1 M€	66,5 M€
Takausvastuut	141,2 M€	124,1 M€	119,2 M€	110,8 M€
Yhteensä	658,6 M€	659,7 M€	583,6 M€	618,4 M€

Vuonna 2024 koronvaihtosopimukset päivitettiin vastaamaan paremmin nykyistä korkotilannetta ja suojaantumista tulevien vuosien korkojen nousua vastaan. Tilinpäätöshetkellä lainakannan suojausaste oli 99,1 %. Kaikkien koronvaihtosopimusten tarkoituksena on lainakannan korkoriskien hallinta pitkällä aikavälillä ja sopimuksilla rajataan odotettavissa olevan koronnousun vaikutuksia kaupungin korkokuluihin. Korkosuojausten merkitys säilyy Kokkolassa tärkeänä myös tulevina vuosina, koska kaupungin investointitarpeet seuraavien vuosien aikana ovat edelleen mittavat.

5.4 Talousohjelma 2024-2026

Tulevien vuosien talousnäkökymien vuoksi kaupunginhallitus käynnisti kolmivuotisen talousohjelman helmikuussa 2024.

Talousohjelmalla tuetaan kaupungin resurssien oikein kohdistamisesta palveluihin ja hankkeisiin julkisen sektorin haastavassa taloudellisessa tilanteessa. Sillä pyritään varmistamaan talouden vakaus ja kestävyys pitkällä aikavälillä. Se auttaa ennakoinnissa taloudellisten haasteiden hallinnassa. Talousohjelma on osa kaupungin strategista suunnittelua. Se auttaa kaupunkia asettamaan tavoitteita ja prioriteetteja, jotka ovat linjassa pitkän aikavälin visioiden ja strategioiden kanssa. Talousohjelma on väline, jolla kaupungin tarjoamia palveluita ylläpidetään ja parannetaan. Sillä varmistetaan myös se, että kuntalaisille tarjotaan jatkossakin laadukkaita ja kestäviä palveluita.

On välttämätöntä, että kaupungin palveluita ja taloutta tarkastellaan kokonaisuutena. Talousohjelmassa keskiössä ovat palvelut sekä toiminta, niiden tehostaminen tai lakkauttaminen, investointien priorisointi, niiden uudelleen tarkastelu tai niistä luopuminen. Myös kokonaisverotusta on syytä tarkastella kriittisesti. Talousohjelman tavoitteisiin pääsemiseksi kaupunginhallitus vahvisti vuoden 2025 talousarvioraamin ilman veronkorotuksia ja nollatuloksella. Haasteellisessa talousarvion laadintatilanteessa kaupunginvaltuusto kuitenkin päätti 0.3 % veronkorotuksesta vuodelle 2025.

Tarkastelun kohteena on myös omaisuuden myynti ja konserniyhtiöiden tuloutukset. Kaikilla näillä toimilla voi mahdollisesti olla myös suoria tai epäsuoria henkilöstövaikutuksia. Talousohjelma koskee kaikkia kaupungintoimintoja ja toimialoja, sekä liikelaitosta.

Talousohjelman käytännön toteuttamisesta ja seurannasta vastaa viranhaltijoista koostuva työvaliokunta, joka käsittää kaupungin johtoryhmän sekä taloushallintopalvelut. Työvaliokunta raportoi vuosittain talousohjelman tavoitteiden toteutumisesta kaupunginhallitukselle. Talousohjelman aikana henkilöstöllä ja kuntalaisilla on mahdollisuus vaikuttaa ja tuoda esiin omia ideoitaan kaupungin talouden tasapainottamiseksi.

Loppuvuoden myönteisten suhdanteiden ja talousohjelman toimenpiteiden johdosta kaupungin tulos jäi vain 1,4 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä tehtiin lisäksi yli

3,5 miljoonan euron lisäpoistoja. Kaupunkikonsernin tulos oli ylijäämäinen. Talous ei vielä kuitenkaan ole optimaalisessa tasapainossa ja sopeuttamistoimenpiteitä on jatkettava suunnitelmallisesti.

Kaupunki on voimakkaasti investoinut ja velkamäärä on kasvanut. Uusia investointeja tulee harkita kriittisesti tulevaisuudessa.

Tarkastuslautakunta on vertaillut Kokkolan kouluihastointien kustannuksia verrattuna maan muuhun tasoon. Poikkeavuudet kustannuksissa johtuvat mm. teknisistä rakenteista ja ratkaisuksista.

Kaupungin korjausvelka on pienentynyt 51,8 miljoonaan euroon vuoden 2023 lopussa, laskua tuli 2,3 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Tämä on hyvä suunta.

Suomen keskimääräinen tuloveroprosentti on 7,5 %, Kokkolan tuloveroprosentti nostettiin 9,2 %:iin. Miten pidetään huoli kaupungin vetovoimasta?

6 KAUPUNKIKONSERNI

6.1 Omistajaohjaus

Omistajaohjaus on kaupunkistrategiaan, omistajapolitiikkaan ja kaupungin tavoitteisiin perustuvaa tytär- ja osakkuusyhteisöjen sekä yhteistoiminta-organisaatioiden johtoon ja päätöksentekoon kohdistuvaa omistajan ohjausta. Tavoitteena mm. kaupungin omistamien yhteisöjen kehittäminen, omistaja-arvon kasvun tukeminen ja yhteisöjen kilpailukyvyyn turvaaminen siltä osin kuin siihen voidaan vaikuttaa. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kaupungin tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kaupunkikonsernin kokonaisuus.

Kaupungin konserniohjeilla luodaan puitteet kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Konserni- ja kaupunkikehitysjäosto on antanut yhtiö- ja vuosikokousedustajille tarvittavat ohjeet mm. yhteisöjen hallitusten jäsenten valinnasta. Konsernin valvonnasta vastaa konsernijohto. Lisäksi kaupungin sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisöjen toimintaa ja taloutta tarvittavassa laajuudessa ja saada käyttöönsä tarkastustehtävän edellyttämät tiedot. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, onko kaupunginvaltuuston asettamat tavoitteet saavutettu ja onko omistajapolitiittisia linjauksia noudatettu sekä huolehtia kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Konserni- ja kaupunkikehitysjäosto tekee tarvittaessa omistajaohjauksellisia toimenpiteitä toiminnan tehostamiseksi ja omaisuuden arvon säilyttämiseksi. Tytäryhteisöjen raportoinnin pohjalta konsernivalvontaryhmä kokoaa omistajakorttien mukaisen yhteenvedoraportin kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle käsiteltäväksi osavuositarkastusten sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Konserniyhteisöt raportoivat konsernijohtolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta.

Tarkastuslautakunta kuuli kauden 2024-2025 aikana kokouksissaan Nuorisokeskus Villa Elba Oy:n, Kokkolanseudun Kehitys Oy:n, Kokkolan Matkailu Oy:n sekä Kokkolan Talohoito Oy:n toimitusjohtajia mm. yhtiöiden toiminnasta, tavoitteista ja toteutuksesta sekä ajankohtaisista asioista.

6.2 Salkkukohtaiset tavoitteet

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä tytäryhteisöjen tavoitteita arvioitiin vielä salkkukohtaisesti. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä otettiin käyttöön omistajakorttien mukaiset yhteisökohtaiset tavoitteet. Omistajakortit laaditaan tytäryhteisöille valtuustokauden ajalle ja niissä määritellään mm. omistuksellisesta näkökulmasta yhteisön tehtävä ja omistusrakenne sekä sitä koskevia järjestelyjä, strategisen tahtotilan tavoitteita ja kehittämislinjauksia sekä yhteisön hallituksen osaamisvaatimuksia ja hallitusten jäsenten palkkioita. Lisäksi yhteisölle asetetaan keskeiset tavoitteet, mahdolliset tuottovaatimukset ja niitä koskevat mittarit. Omistajakorttien sisältöön ja painotuksiin voidaan palata tarvittaessa valtuustokauden aikana, esimerkiksi yhtiön merkittävästä liiketoimintaympäristön muutoksesta johtuen.

Kiinteistöt

Kiinteistöt -salkun alla ovat: Asunto Oy Lohtajan Hakapuisto, Kiinteistö Oy Kokkolan Innogate, Kiinteistö Oy Kokkolan Pikkuruukki, Kiinteistö Oy Kokkolan Snellman, Kiinteistö Oy Tankkari, Koivuhaan Palvelukeskus Oy, Kiinteistö Oy Kälviän Virastotalo, Kokkolan Vuokra Asunnot Oy ja Kokkolan Urheilupuisto Oy.

Yhteisökohtaisessa raportoinnissa on määritelty yhtiökohtaisia tavoitteita, mutta erityisesti niissä kiinnitetään huomiota kiinteistöjen kuntoon, yritystilojen ja asuntojen riittävään tarjontaan sekä kysynnän vaihteluihin. Näitä asioita mitataan erilaisilla taloudellisilla mittareilla sekä tarkastelemalla mm. vuokraus- ja käyttöastetta sekä kiinteistössä olevien työpaikkojen määrää. Tavoitteet toteutuivat vuokraus- ja käyttöasteen osalta lukuunottamatta Kiinteistö Oy Kokkolan Innogate (78 %/95 %). Kiinteistöjen keskimääräisessä kunnossa ei tapahtunut oleellisia muutoksia.

Myös tytäryhteisöt raportoivat riskeistä ja merkittävimpinä korostuvat Kiinteistöyhtiöillä operatiiviset ja vahinkoihin liittyvät riskit. Keskeisiä operatiivisia riskejä yhtiöllä ovat mm. vuokrausasteen mahdollinen lasku ja korvausvelan kasvu. Näihin riskeihin

pyritään varautumaan tilojen kehittämisellä ja kiinteistöjen salkutuksen avulla. Kiinteistöjen korjausvelan kasvua pyritään hillitsemään suunnitelmallisella korjaamisella. Vahinkoriskejä ovat kiinteistövanhingot ja laiterikot. Yhtiöiden taloudelliset riskit ovat edelliseen vuoteen verrattuna kasvaneet.

Liiketoiminta

Liiketoiminta -salkun alla ovat: Kokkolan Energia Oy -konserni, Työplus Yhtiöt Oy -konserni, Kokkolan Satama Oy, KIP Infra Oy, KIP Service Oy, Kokkolan Matkailu Oy ja Kokkolan Talohoito Oy.

Yhteisökohtaisessa raportoinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti optimaaliseen sijoitetun pääoman tuottoon sekä yhtiöiden toimintaympäristöjen muutoksiin. Mittareina käytetään mm. sijoitetun pääoman tuotto prosenttia, liikevoitto-%, asiakastytyvääsyyttä sekä muita yhtiökohtaisia mittareita. Tavoitteista suurin osa toteutui (14,5/21), toteutumattomat koskivat lähinnä taloudellisia tavoitteita.

Liiketoimintayhtiöiden riskit liittyivät pääosin operatiivisten toimintahäiriöiden riskeihin, jotka käsittävät mm. tietoturvan vaarantumisen ja henkilöstöön kohdistuvat riskit. Merkittäviä riskejä oli tunnistettu myös taloudellisista ja strategisista riskeistä. Liiketoimintayhtiöiden tunnistamisessa taloudellisissa riskeissä heijastuu myös yleinen taloudellinen tilanne, yhtiöiden toimintaympäristön muutokset ja muutostarpeet. Strategiset riskit liittyvät puolestaan investointien toteutumiseen, geopolittiseen maailmantilanteeseen sekä toimintaympäristön uudistamiseen. Tunnistettuihin riskeihin pyritään vastaamaan mm. palveluiden monipuolistamisella, ennakoinnilla ja varautumissuunnitelmilla. Riskien hallintakeinoiksi on määritelty tuotteiden ja palveluiden kehittäminen, lisäksi lainojen uudelleen järjestelyt, talouden tarkka seuranta ja mahdolliset sopeuttamistoimenpiteet sekä henkilöstön osaamisen varmistaminen.

Palvelut ja neuvonta

Palvelut ja neuvonta -salkun alla ovat: Kokkolan-seudun Kehitys Oy (KOSEK), Nuorisokeskus Villa Elba Oy, Kokkolan kaupunginteatterin kannatusyhdistys ry ja Pohjoismainen Taidekoulusäätiö.

Palvelut ja neuvonta -salkku sisältää yhtiöitä, jotka toimivat pääosin julkisella rahoituksella. Raportoinnissa huomioidaan erityisesti elinkeinopalvelujen

laajuus ja kulttuuripalvelujen kattavuus. Asioita mitataan tarkastelemalla mm. yritys- ja asiakaskäyntien määriä sekä asiakkaiden tyytyväisyyttä palvelujen tarjontaan ja laatuun. Asiakaskäyntien määrässä Kokkolan Kaupunginteatterin ja Nuorisokeskus Villa Elba Oy:n osalta ei päästy aivan tavoitteeseen. Asiakastytyvääisyys on edelleen hyvällä tasolla ollen keskiarvoltaan 4,6/5.

Palvelut ja neuvonta -salkun yhteisöjen keskeisimmät riskit koskevat pääosin operatiivisia riskejä. Yhteisöt tunnistavat myös riskeissään jonkin verran taloudellisia, strategisia ja vahinkoihin liittyviä riskejä. Salkun yhtiöiden riskit liittyvät muun muassa henkilöstöön ja osaavaan työvoiman varmistamiseen, talouden tasapainoon ja rahoituksen epävarmuuteen sekä kiinteistöjen kuntoon.

Julkisten yhtiöiden toiminnan tulee olla mahdollisimman avointa. Kaupungin tilinpäätöksessä tulisi näkyä vähintään konserniyhtiöiden tulokset ja toimintavuoden kuvaukset.

Kaupungin konserniyhtiöiden tilinpäätökset tulisi julkaista yhtiöiden omilla verkkosivuilla.

Tarkastuslautakunnan tiedonsaantioikeutta tulisi vahvistaa konserniyhtiöiden osalta.

7 SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen Kokkolan kaupungilla

Kokkolan kaupunginvaltuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet kesäkuussa 2020. Perusteissa on määritelty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet, tarkoitus, tehtävät ja vastuut. Kaupunginhallitus on tämän jälkeen hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet. Ohjeessa on määritelty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan välineet ja keinot, kohteet ja osa-alueet sekä toteuttaminen ja raportointi.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kaupunkiorganisaation johtamis- ja hallintojärjestelmää, päätöksentekoa sekä strategista ja operatiivista toiminnan ja talouden suunnittelua ja seurantaa, poikkeamiin reagointia ja suoriutumisen arviointia. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esihenkilöt pyrkivät varmistamaan, että kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja resurssit turvataan.

Vastuut ja tehtävät:

- **Kaupunginhallituksella ja kaupunginjohtajalla** on operatiivinen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja järjestämisestä. He valvovat ja arvioivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaista järjestämistä, riittävyyttä ja tehokkuutta.
- **Lauta- ja johtokunnat** vastaavat omalla tehtävä- ja toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä merkittävimpien riskien raportoinnista kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.
- **Johtavien viranhaltijoiden ja esihenkilöiden** tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan. Heidän tulee raportoida näistä valvonnasta vastuussa olevalle toimielimelle.

- **Henkilöstön** velvollisuutena on toimia tavoitteiden ja annettujen ohjeiden mukaisesti ja kehittää ammatillista osaamistaan sekä raportoida havaitsemistaan epäkohdista esihenkilölle.

Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena sekä sopimusten hallintana. Riskienhallinta on yksi osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnalla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuutta seurataan talousarviovuoden aikana osavuosikatsauksissa. Palvelukokonaisuudet, liikelaitokset ja tytäryhteisöt raportoivat merkittävistä riskeistään ja riskien hallinnan kehittämisestä osana talouden ja toiminnan raportointia. Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Kaupunginjohtajan nimeämä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmä arvioi ja kehittää kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa.

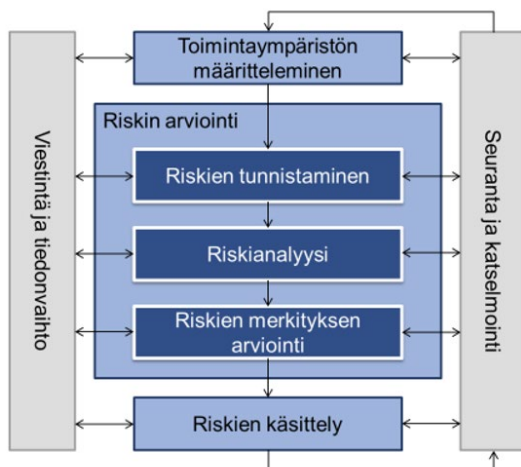
Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa ja siitä vastaa sisäinen tarkastaja. Sisäisen tarkastuksen velvollisuutena on arvioida sisäisen valvontajärjestelmän ja riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta sekä tukea organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioinnissa tarjoamalla objektiivisen, riippumattoman ja järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan työkalut

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmä päätti vuonna 2023 ottaa käyttöön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessien kehittämisen tueksi yleisesti tunnetun COSO-mallin. Tämän lisäksi ohjausryhmä päätti valita uudeksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan työkaluksi Graniten tarjoaman kokonaisuuden, joka otettiin käyttöön alkuvuonna 2024. Riskien tunnistaminen, analysointi, merkityksen arviointi, riskien käsittely sekä seuranta ja katselmointi tehdään Granitessa. Toimialajohtajat, vastuualuejohtajat ja

toimintayksiköiden esihenkilöt vastaavat siitä, että toimialan, tulosalueen ja yksikön riskit tunnustetaan, käsitellään, niitä seurataan ja ne raportoidaan säännöllisesti Graniteen. Kaupungin riskit raportoidaan Granitesta saatavien raporttien mukaisesti osavuositarkastuksissa, tilinpäätöksessä ja talousarviossa. Riskienhallintaprosessi toteutetaan vastuualueitasoisesti, mutta raportointi osavuositarkastuksissa, tilinpäätöksessä ja talousarviossa tehdään lautakuntatasolla.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tarkoituksena on tunnistaa, arvioida sekä hallita tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä. Kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään: strategiaan, taloudellisiin, toiminnallisiin ja vahinkoriskeihin. Kokkolan kaupungin riskienhallintaprosessi muodostuu toimintaympäristön määrittelystä, riskien arvioinnista, riskien käsittelystä, riskien seurannasta ja katselmoinnista sekä viestinnästä ja tiedonvaihdosta. Alla kaavio riskienhallintaprosessista Kokkolan kaupungilla:

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa seurataan vuosittain kartoituskyselyn avulla. Kartoituskysely jaetaan koko organisaatioon, ja sen tarkoituksena on selvittää, onko organisaation sisäisessä valvonnassa puutteita:

1. Kartoituskysely koko organisaatioon
2. Kyselyn tulosten läpikäynti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmässä
3. Ohjausryhmässä linjataan sisäisen valvonnan kehityskohteena olevat osa-alueet

4. Toimialajohtajat/vastuualuejohtajat päättävät omalla alueellaan tehtävistä toimenpiteistä ohjausryhmän linjauksen mukaisesti
5. Tehdyt toimenpiteet, tulokset ja jatkotoimenpiteet raportoidaan ohjausryhmälle ja tilinpäätökseen

Kartoituskyselyn tulokset kertovat, että vuoden 2024 aikana toteutetut sisäisen valvonnan kehittämistoimenpiteet ovat vieneet kaupunkiorganisaation sisäistä valvontaa parempaan suuntaan. Kartoituskyselyssä nousi silti esille kehityskohteita:

- Tiedonkulun kehittäminen entisestään
- Riskienhallinnan vakiinnuttaminen osaksi päivittäisiä toimintoja
- Keskeisten toimintaprosessien kuvaamisen dokumentointi ja kontrollien määrittely
- Toimivuuden arviointi ja jatkuvien seurantatoimenpiteiden kehittäminen
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tietoisuuden lisääminen

Sisäisen valvonnan kartoituskyselyssä nousi esille, että kaikilla yksiköillä ei ole käytössään tavoitteiden saavuttamisen edellyttämää määrää riittävän osaavaa henkilöstöä. Edellisvuoteen verrattuna tilanne oli jonkin verran parantunut, mutta aiheutti edelleen haasteita tietyille yksiköille. Riittävän ja osaavan henkilöstön saatavuus on tunnistettu myös yhdeksi merkittäväksi kaupunkitasoiseksi riskiksi.

Kaupunkikonsernin merkittävimmät riskit

Strategiset riskit:

- Strategiset riskit liittyvät pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseen ja menestyskeijoihin.
- Tilinpäätöshetkellä kaupunkiorganisaation riskianalyyssissä nämä liittyvät negatiiviseen väestönmuutokseen ja syntyvyyden laskuun, työvoiman saatavuuteen liittyviin haasteisiin, energiatuotannossa tapahtuviin muutoksiin sekä elinkeinoelämän toimivuuteen ja kaupunkikehityksen heikkenemiseen.

Taloudelliset riskit:

- Taloudelliset riskit liittyvät taloudelliseen suoriutumiseen, kuten menojen hallintaan ja tulorahoituksen riittävyyteen.
- Merkittävimpänä riskinä nähdään se, että kaupungin tulopohja ei kehity yhtä

nopeasti kuin kustannukset nousevat. Talouden tasapainottamiseksi on käynnistetty talousohjelma vuosille 2024–2026.

- Merkittäväksi riskiksi on tunnistettu myös verojen ja valtionosuuksien muutokset. Hyvinvointialueuudistus on muuttanut kuntien rahoituspohjaa merkittävästi, ja valtionosuuksien leikkaukset sekä heikentyneet verotuloennusteet lisäävät kuntien taloudellisia haasteita.

Toiminnalliset riskit:

- Toiminnalliset riskit ovat päivittäisiin toimintoihin liittyviä riskejä, jotka uhkaavat toiminnan jatkuvuutta sekä prosessien ja järjestelmien toimivuutta.
- Merkittävimpinä riskeinä pidetään tietoliikenteeseen ja tietojärjestelmiin liittyviä riskejä. Tietojärjestelmien toimintahäiriöt sekä tietosuoja- ja tietoturvaloukkaukset voisivat aiheuttaa kaupungille maine- ja kustannushaittoja palveluprosessien häiriintymisen ja tietovuotojen seurauksena.
- Muut toiminnalliset riskit liittyvät mm. osaan henkilöstön saatavuuteen sekä henkilöstön jaksamiseen, hyvinvointiin ja osaamiseen.

Vahinkoriskit:

- Vahinkoriskit liittyvät yleensä tiettyyn kohteeseen, toteutuessaan ne aiheuttavat taloudellisia menetyksiä, henkilövahinkoja tai haittoja ympäristölle. Maailman geopoliittinen tilanne vaikuttaa olennaisesti myös Kokkolan kaupungin riskianalyysiin, jossa tilinpäätöshetkellä vahinkoriskeiksi nousevat erityisesti valtakunnalliset häiriötilanteet sekä poikkeukselliset sää- ja luonnonolosuhteet.
- Myös kiinteistöjen kuntoon liittyvät riskit sekä turvallisuuden vaarantuminen niin asiakkaiden, henkilöstön kuin ympäristönkin osalta tunnistetaan vahinkoriskeiksi. Lisäksi näihin kuuluvat tapaturma- ja omaisuusriskit.
 - Vahinkoriskejä voidaan ennaltaehkäistä tehokkaasti mm. vakuutuksilla, varautumissuunnitelmilla ja työturvallisuutta parantamalla. Kokkolan kaupungin tunnistetut vahinkoriskit ovatkin siten todennäköisyydeltään ja vaikutukseltaan muiden riskiryhmien riskejä pienempiä.

Väärinkäytökset

Kaupungin johdon velvollisuutena on toteuttaa sisäistä valvontaa myös väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi. Väärinkäytöksen havaitseminen perustuu väärinkäytöksen merkkien tunnistamiseen. Nämä merkit voivat tulla esiin johdon käyttöön ottamissa valvontatoimenpiteissä, tarkastusten tuloksena tai muista lähteistä, kuten Whistleblowing -ilmoituskanavan kautta. Kanavan kautta voi tehdä ilmoituksen mahdollisesta väärinkäytösepäilystä tai väärinkäytöksestä. Kanava on EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin mukainen tapa varmistaa, että väärinkäytöksestä voi ilmoittaa turvallisesti. Ilmoituksen voivat tehdä:

- Kokkolan kaupunkiorganisaation nykyiset ja entiset työntekijät sekä työnhakijat
- Alihankkijoiden ja toimittajien palveluksessa olevat työntekijät
- Harjoittelijat ja vapaaehtoistyöntekijät

Sisäisen valvonnan kartoituskyselyssä nousi esille, että kaikilla yksiköillä ei ole käytössään tavoitteiden saavuttamisen edellyttämää määrää riittävän osaavaa henkilöstöä. Millä tavalla kaupunki huolehtii henkilöstön koulutuksesta, että sisäinen valvonta voidaan hoitaa asianmukaisesti ja osana arkipäivää?

Kaupungilla on tavanomaisiin vahinko/ilkivaltatapauksiin toimintaohje. Tarkastuslautakunnalle on jäänyt epäselväksi, miten kaupunki toimii, jos joku aiheuttaa toiminnallaan tahattomasti tai tahallisesti tätä merkittävämpää taloudellista tai materiaalista vahinkoa kaupungille. Miten varmistetaan, että toimialoista ja teki-joista riippumatta kaikki tapaukset selvitetään yhdenvertaisesti?

Vuonna 2024 Whistleblowing -ilmoituskanavaan ei tullut yhtään sinne kuuluvaa ilmoitusta.

8 TE-PALVELUIDEN UUDISTUS

TE24-uudistuksen valmistelu

TE2024 uudistuksen valmistelu Kokkolan kaupungilla aloitettiin vuonna 2022. Työllisyyspalvelujen siirtoa valtiolta kuntiin valmisteltiin useiden yhteistyökumppaneiden kanssa, valmisteluvastuu oli työllisyyspalvelujen ja kuntakokeilun henkilöstöllä. Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä hyväksyttiin eduskunnassa alkuvuonna 2023. Keski-Pohjanmaan kunnat neuvottelivat työllisyysalueen muodostamisesta ja siihen liittyvistä ehdoista vuoden 2023 aikana. Koska Keski-Pohjanmaan kunnat eivät neuvotteluissaan päässeet yksimielisyyteen tulevan työllisyysalueen yhteistoimintasopimuksen ehdoista, jouduttiin valtioneuvoston päätöstä työllisyysalueen muodostumisesta odottamaan vuoden 2024 puolelle saakka. Valtioneuvosto lopulta määritteli sopimuksen sisällön saman sisältöiseksi, kuin se Kokkolan kaupunginvaltuustossa oli hyväksytty vuonna 2023.

Valtioneuvoston lopullisen päätöksen jälkeen uudistuksen valmistelu konkretisoitui. Tieto valtiolta Kokkolan kaupungille siirtyvän henkilöstön määrästä selvisi kesällä 2024, eli noin 50 henkilöä siirtyisi Kokkolan kaupungin palvelukseen vuoden 2025 alussa. Käytännön valmisteluissa tieto henkilöstömäärästä auttoi tekemään hankintoja työvälineisiin jo alkusyksyllä 2024, että kaikki olisi valmiina heti vuoden 2025 alusta. Yhteistyö työllisyyspalvelujen ja kaupungin tietohallintoyksikön välillä oli toimivaa ja lähes viikoittaisissa seurantapalaverissa pystyttiin varautumaan tietohallintoon kohdistuviin tehtäviin ja muutostöihin, mitä valtion käytönelvoitteen piirissä oleviin järjestelmiin ja kaupungin omiin järjestelmiin kohdistui.

Palvelut ja toimitilat

Vuoden 2024 aikana Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen oli mahdollista lunastaa optioita ELY-keskuksen hankkimista työvoimapalvelujen hankinnoista. Keski-Pohjanmaan työllisyysalue ottikin käyttöön kaikki mahdolliset optiot, koska työllisyysalueella ei vuoden 2024 aikana ollut henkilöstöresurssia kilpailuttaa kaikkia palveluja. Työvoimakoulutukset olivat suurin palvelukokonaisuus, jossa järjestämisvastuu ja niiden rahoittaminen siirtyi kunnille. Myös TE-toimistolla käytössä olleet tilat Kokkolassa, Kaustisella ja Kannuksessa siirtyivät

Kokkolan kaupungille, lisäksi kuntakokeilussa työskennellyt henkilöstö siirtyi iParkista Kallentorille, jossa TE-toimisto on sijainnut jo useamman vuoden ajan.

Riskit ja talousarvio

TE24-uudistuksen suurin riski liittyi rahoituksen riittävyyteen. Rahoitus tulee olemaan osa peruspalvelujen valtionosuutta ja tiedossa oli, että laskennallisesti käytettävissä oleva budjetti tulee supistumaan siitä, mitä Pohjanmaan ELY-keskuksella on ollut käytössä. Vuoden 2024 aikana todettiin, että rahoitus ei tule riittämään kaikkien samojen palvelujen jatkamiseen mitä on ollut käytössä aikaisemmin TE-toimistolla. Työhönvalmennus- ja uravalmennuspalveluja jouduttiin määrärahan riittävyyden vuoksi järjestämään uudelleen. Kuntakokeilun aikana kaupungin työllisyyspalvelujen henkilöstöä koulutettiin Synclusive-hankkeessa TAITE-valmentajiksi ja he pystyvät tarjoamaan viikon mittaisia työhön/uravalmennukseen verrattavissa olevia kursseja kaupungin omana toimintana ilman palveluhankintaa ulkopuoliselta palveluntuottajalta. TAITE-valmennuskursseja järjestettiin vuoden 2024 aikana ja ne todettiin saadun palautteen perusteella toimiviksi työnhakijoille.

Osassa tehtävistä Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen henkilöstöresurssit ovat riittävät palvelujen myymiseen muille työllisyysalueille, joten sopimuksellista yhteistyötä neuvoteltiin tehtäväksi vuoden 2025 alusta alkaen mm. Pietarsaaren seudun työllisyysalueen kanssa ammatinvalintapsykologin osalta.

Talousarvion 2025 valmistelun lähtökohtina oli, että rahoitus riittäisi siirtyvän henkilöstön kustannuksiin, siirtyviin työvoimapalveluihin ja avustuksiin. Valmistelua vaikeutti se, että tarkkaa tietoa ei ollut vuodelle 2025 siirtyvistä vastuista ja sidonnoista palkkatukiin ja starttirahoihin. Valtio pystyi vasta elokuusta 2024 alkaen tuottamaan hajanaista tietoa vuotta 2025 koskevista sidonnoista palkkatuen, starttirahan ja harkinnanvaraisen kulkukorvauksen osalta. Talousarvioprosessi käynnistyi työllisyysjohtajan aloittaessa työskentelyn 2024 elokuussa ja tietopohja uudistuksen tueksi oli varsin puutteellista johtuen myös siitä, että kaikista palveluista ei ollut saatavissa kuntakohtaista ja-kaumatietoa, koska palvelut järjestettiin vuoden 2024 loppuun saakka Kannuksesta Kristiinankaupunkiin ulottuvalla alueella yhteisistä määrärahoista ja osa kustannuksista rahoitettiin lisäksi STM:n määrärahoista, joista ei ollut saatavissa tietoa ennen kuin joulukuussa 2024, jolloin talousarvio oli jo vahvistettu Kokkolan valtuustossa.

Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen valtiolta siirtyvän henkilöstön lisäksi Kokkolan kaupungin intressissä oli myös säilyttää oman työllisyyspalvelun toimintoja, joita oli kehitetty työllisyyden kuntakokeilun aikana 2021-2024. Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen ja Kokkolan kaupungin kesken laadittiin palvelusopimus, jossa eriteltiin työllisyysalueen Kokkolalle järjestämät palvelut, niiden rahoitus sekä seuranta.

Muista kunnista ainoastaan Perhon kunta oli valmis jatkamaan kuntakokeilussa käytössä ollutta mallia henkilöstöresurssin saatavuuden osalta. Sopimuksellisessa yhteistyössä Perhossa kuntakokeilussa käytössä ollut resurssi saatiin siirretyksi Kokkolan kaupungin toiminnaksi, mutta sen rahoituksesta vastaa Perhon kunta jatkossakin. Vastaavaa toimintamallia tarjottiin myös muille Keski-Pohjanmaan kunnille, mutta ne eivät olleet valmiita panostamaan työllisyyspalveluihin kuntakokeilussa käytössä olleella tavalla resursseja. Näin ollen uudistuksen lähtökohdaksi muodostui, että Kokkolan kaupunki vastaa myös muiden Keski-Pohjanmaan kuntien puolesta lakisääteisten työllisyyspalvelujen järjestämisestä Keski-Pohjanmaalla. Kukin kunta

osallistuu kuitenkin lakisääteisten palvelujen rahoitukseen asiakasmäärään suhteessa olevalla summalla.

Keski-Pohjanmaan työllisyyslautakunta

Keski-Pohjanmaan työllisyyslautakunta kokoontui 4 kertaa vuoden 2024 aikana ja sille luovutettiin mandaatti valmistella tulevaa organisaatiota koskevia asioita ja päättää vuonna 2025 toimintansa varsinaisesti aloittavan organisaation käytännön järjestelyistä. Lautakunnassa on jäseniä kaikista Keski-Pohjanmaan kunnista. Tuleva organisaatorakenne saatiin muodostettua loppuvuodesta 2024, mutta kaikkia palvelupäälliköitä ei ehditty valita virkoihinsa vielä 2024 vaan valintoja siirtyi myös alkuvuoteen 2025, lisäksi Kokkolan kaupungin työllisyyspäällikön virka kaupungilla lakkasi ja tehtävää hoitanut henkilö siirrettiin palvelupäällikön virkaan. Työllisyyspalvelujen henkilöstö koostuu pääasiassa työvoimapalveluja toteuttavista asiantuntijoista, palvelupäälliköistä, työllisyysjohtajasta, koordinaattoreista, ammatinvalintapsykologeista, maksatustarkastajasta, hallintoasiantuntijasta, työhönvalmentajista ja työllisyyssihteeristä. Lisäksi päätettiin, että kaupungin kotoutumispalvelut siirtyvät jatkossa työllisyyslautakunnan alaiseksi toiminnaksi ja neuvottelut muiden Keski-Pohjanmaan kuntien kanssa aloitetaan yhteistyöstä kotoutumispalvelujen järjestämiseksi.

9 VUODEN 2023 ARVIOINNIN KÄSITTELY

Kaupunginvaltuusto käsitteli vuoden 2023 arviointikertomuksen 10.6.2024 § 62 kehottaen kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin kertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen pohjalta.

VALTUUSTOKAUDEN KOKONAIS-TAVOITTEET JA MITTARIT:	
Yrittäjäkyselyn vastaajamäärä on kasvanut, mutta vaatii edelleen kat-tavuuden lisäämistä. Millä toimen-piteillä tähän voitaisiin vaikuttaa?	Vuoden 2023 kyselyn vastaajamäärä kasvoi edelliseen kyselyyn verrattuna merkittävästi ja jatkossa vastaajien määrää pyritään kasvattamaan entistä tiiviimmällä yhteistyöllä Kokkolan alueella toimivien yrittäjäjärjestöjen kanssa. Yrittäjäjärjestöjen puheenjohtajat aktivoivat jäsenyrityksiään vastaamaan ky-selyyn ja sen lisäksi kyselystä informoidaan yrittäjiä suorapostituksilla ja asi-asta tiedotetaan myös KOSEK:in uutiskirjeessä. Lisäksi hyödynnetään mak-sullista markkinointia kaupungin ja KOSEK:in sosiaalisen median kanavissa. Myös KOSEK:in yrityskehittäjät kannustavat yrittäjiä vastaamaan kyselyyn yri-tyskäynneillään. Jatkossa kyselyn toteuttamista voidaan tehostaa myös nyky-tekniikan avulla.
Yrittäjien mielestä lupaprosessin sujuvuus vaatii kehittämistä, mistä luvista on kysymys?	Vuoden 2023 yrittäjäkyselyssä yrittäjät arvioivat kokonaisuudessaan lupapal-veluiden sujuvuutta. Jatkossa yrittäjäkyselyssä lupapalveluiden arviointi ja pa-laute jäsenellään tarkemmin kuin aiemmin. Tämän myötä saadaan yksityis-kohtaisempaa tietoa siitä, mitkä kokonaisuudet lupapalveluissa kaipaavat yri-täjien vastausten perusteella erityisesti kehittämistä. Kommenttien perusteella poikkeamislupien, suunnittelutarveratkaisuiden ja rakennuslupien prosesseja on pidetty monivaiheisina. Täydennyspyyntöjä lupahakemuksiin tulee useassa eri vaiheessa, minkä koetaan pitkittävän lupaprosesseja. Asemakaavan mu-kaiset hakemukset käsitellään varsin nopeasti.
Tilinpäätöksessä esitetyt mittarit antoivat osittain hieman positiivi-semman kuvan kuin henkilöstöker-tomus.	Edellisellä strategiakaudella sairauspoissaolojen määrä oli yksi strategisista mittareista. Yksityiskohtaista ohjetta tunnusluvun ilmoittamiseen ei tuolloin ol-lut. Nykyisellä strategiakaudella mittaristo on muuttunut. Käytössä on yksi yhti-nen henkilöstöä koskeva mittari, eNPS-indeksi, joka on yksiselitteinen.
KH:N ALAISET VASTUUALUEET:	
Viranhaltijapäätösten kirjaamispro-cessin tulisi olla yhdenmukaisesti ohjeistettu. Löytyykö ohjeet mitä vi-ranhaltijapäätöksiä tulee julkaista? Toimivaltuuksien merkitsemisessä oli puutteita.	Kaikki viranhaltijapäätökset, joihin liittyy muutoksenhakuintressi ja joihin liite-tään muutoksenhakuohjeet, tulee aina julkaista verkkosivuilla ja ne tulee olla aina nähtävillä vähintäänkin muutoksenhakuajan. Ohje on, että viranhaltija-päätöksiin tulee aina merkitä viittaus toimivaltaan. Viranhaltijapäätöspohjiin on erikseen lisätty kohta toimivallan perusteesta ja kohta on aina täytettävä.
Tilinpäätöksessä on heikosti ku-vattu työllisyyspalveluiden toimin-taa ja syitä miksi tavoitteet eivät ole toteutuneet.	Kokkolassa oli joulukuun lopussa 2023 yhteensä 2164 työtöntä työnhakijaa, mikä on 227 henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pitkäaikaistyöttö-mien määrä oli kasvanut Kokkolassa edellisvuoteen verrattuna ja oli joulu-kuussa 659. Sakkomaksuihin vaikuttaa mm. terveydenhuollon tilanne, työntekijöiden resurssipula ja maahanmuuttajien kielikoulutusten heikko tilanne.
SIVISTYSTOIMI:	
Kokkolan seudun opiston tarkoituk-sena on mahdollistaa harrastami-nen edullisesti. Millä tavoin yksityi-sen tarjonnan lisääntyminen huomioidaan opiston palvelun tarjon-nassa?	Paikalliset kulttuurialan opetuksia tarjoavat yrittäjät ja yhdistykset toimivat usein yhteistyössä opiston kanssa. He toimivat opistossa tuntiopettajina ja kun opiston tarjonta ei pysty vastaamaan alueen kysyntään, he myyvät opetustaan myös oman yrityksensä tai yhdistyksensä kautta. Usein opiston yhteistyö on kumppaneiden taholta koettu uusien opetusaiheita aktivoivaksi ja myös heidän omaa palveluaan markkinoivaksi toiminnaksi. Vapailla markkinoilla tarjolla ole-vat opetukset muodostuvat yleensä kalliimmiksi kuin opiston kurssit. Kaikilla ei ole varaa osallistua siihen tarjontaan. On tärkeää, että opisto voi tarjota kurs-sejaan myös muiden palveluntarjoajien kanssa samoille teema-alueille ja että opiston yhteiskunnallinen opetuspalvelun tehtävä toteutuu.
Tilinpäätöksessä kulttuuripalvelut eivät ilmoita toteutumiaan.	Kulttuuripalvelujen vastuualueen talouden euromääräiset toteutumat sekä ta-lousarvioon kirjattujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen on kirjattu

	tilinpäätökseen vastaavalla tavalla kuin muutkin vastuualueet. Tilinpäätöksen lisäksi kulttuuripalvelut on koonnut säännöllisesti laajan kulttuuritoiminnan indikaattoriraportin, johon on koottu yksityiskohtaista tietoa myös mm. kaupungin kulttuuripalvelujen rahoittaminen ulkopuolisten toimijoiden järjestämästä kulttuuritoiminnasta. Vuoden 2023 indikaattoriraportti on käsitelty kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa 24.4.2024 (§ 45).
Kulttuurilaitosten omistajaohjaus ei ole kaikin osin ollut riittävää. Kaupungin tulee ottaa käyttöön keinoja, joilla varmistutaan laitosten hallinnon avoimuudesta, tehokkuudesta ja käytäntöjen linjakkuudesta.	Kokkolan kaupungin voimassa olevilla omistajapoliittisilla linjauksilla ja konserniohjeella pyritään mm. yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kaupungin yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen. Asiakirjan mukaisesti omistajaohjaus on organisoitu siten, että ohjausta ja valvontaa hoitavat kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus sekä kaupunginhallituksen konserni- ja kaupunkikehitysjaosto ja omistajaohjauksen toimeenpanoa konsernivalvontaryhmä ja controller. Kulttuurilaitosten omistajaohjauksen osalta kaupunginhallituksen konserni- ja kaupunkikehitys-jaosto on tehnyt esitykset kaupungin edustajiksi konservatorion ja kaupunginteatterin kannatusyhdistysten hallituksiin. Lisäksi myös kaupunkikonserniin kuuluvaksi katsottaville yhdistysmuotoisille toimijoille eli kulttuurilaitoksista Kokkolan kaupunginteatterin kannatusyhdistykselle on laadittu omistajakortti kuten kaupungin konserniyhtiöillekin. Omistajakortissa on määritetty mm. yhteisön tehtävä sekä strategisen tahtotilan osalta yhteisön tavoite ja kehittämislinjaukset ja osaamisvaatimukset hallituksen jäsenten osalta.
KAUPUNKIYMPÄRISTÖ:	
Miten kaupunki aikoo reagoida vuokra-asuntopulaan?	Maa- ja asuntopoliittisen ohjelman keskeinen päämäärä on sitouttaa virkamiehet ja päätöksentekijät yhteisiin asunto- ja maapoliittisiin tavoitteisiin. Kokkolan kasvuohjelman (2024-2027) yhdeksi tavoitteeksi on asetettu uuden asuntopoliittisen ohjelman laatiminen vuoden 2025 aikana. Olemassa olevaa maankäyttö- ja asuntopoliittista työryhmää täydennetään siten, että kaupungin asuntotilanteen ja tulevaisuuden näkymät huomioiden painoarvoa annetaan asuntopoliitikalle.
Kilpailutustaulukot, vertailutaulukot ja tarjoajien hylkäysperusteet tulisi kertoa selkeästi ja kaikki päätöksen tulkintaan tarvittava tieto tulee mahdollisuuksien mukaan julkaista myös osana pöytäkirjaa verkossa.	Kaupunkiympäristöllä on olemassa 'Kaupunkiympäristön yleinen hankintaohje', jonka tarkoituksena on opastaa hankinnan tekijää kaikissa vaiheissa. Vertailutaulukkoihin ja päätöksen julkaisuun on ohjeessa annettu selkeät toimintatavat, jotka perustuvat hankintalakiin. Puitesopimuksen piirissä yksittäiset hankinnat tehdään pääsääntöisesti suoraanhankintana neuvottelumenettelyllä tai rajoitetulla tarjousmenettelyllä. Viranhaltijapäätökseen tullaan jatkossa kuvaamaan tarkemmin perustelut, kuinka puitesopimustoimittajan valinta eri hankkeissa on tehty.
Kaupunkisuunnittelun määrällisten mittareiden toteutumien kertomiseen tulee kiinnittää huomiota.	Kaupunkisuunnittelun määrällisissä mittareissa tuodaan esille, kuinka nämä suhteutuvat kahden aikaisemman vuoden toteutuneisiin kaavoitettujen alueiden pinta-aloihin, tonttien lukumäärään, vireillä olevien hankkeiden lukumäärään sekä lausuntojen, kyselyjen ja työpajojen lukumäärä.
Kaupunkiympäristö on käyttänyt ostopalveluja täyttämättömien resurssien korjaajina. Onko tämä tilapäinen vai pysyvä ratkaisu?	Ostopalveluiden käyttäminen jatkuu niissä Kaupunkiympäristön toiminnoissa, joissa se koko toiminnan kannalta on kustannustehokasta. Kaupunkisuunnittelussa kahden täyttämättä olevan viran (liikenneinsinööri ja yleiskaava-arkkitehti) rekrytointi avataan syyskuussa ja tavoitteena että nämä saadaan täytettyä vuoden 2025 aikana.
Ulkoisten vuokrien indeksikorotuksissa on havaittu puutteita ja korotuksia on osin jäänyt tekemättä. Onko indeksikorotusten prosessia kehitetty, jotta korotukset tehdään ajallaan?	Indeksikorotusten ajankohdat ohjelmoidaan Outlookiin kalenteriin, josta tulee muistutus korotusten ajankohdasta. Kaupunkitoimitaloille on hankittu kiinteistöjen tila- ja vuokranhallintajärjestelmä, joka on vielä osittain käyttöönottoavheessa. Siihen on tarkoitus ohjelman toimittajan kanssa kehittää automaatio indeksikorotusten huomioimiseksi.
Onhan palveluverkon kehittämisessä muistettu esteettömyysasiat ja kokonaan ilman nettiyhteyttä asioivat henkilöt?	Kaupunkiluvitus: Palveluajan kaupunkiluvituksen asiantuntijalle voi varata puhelimitse. Kaupungintalon asiakaspalvelupisteestä tulisi olla mahdollisuus varata palveluaika sähköiseen lupapalveluiden ajanvaraukseen.

Asiakaspalvelupiste edelleen toteut- tumatta. Tulisiko vähemmän puut- teellisia hakemuksia, mikäli palve- lupiste olisi? Olisivatko asiakkaat tyytyväisempiä?	Kaupunkiluvitus: Ohjaus ja neuvonta lupahakemusvaiheessa vähentää hake- musten täydentämistarvetta. Lupapalveluissa otetaan käyttöön Outlook –ka- lenteriin integroitu ajanvarausjärjestelmä, josta asiakas voi valita helposti va- paan palveluajan rakennus- tai lupatarkastajalle esimerkiksi rakentamislupiin ja sijoituslupiin liittyvissä kysymyksissä. Fyysinen asiakaspalvelupiste oli vielä noin 10 vuotta sitten käytössä kaupun- gintalon infossa. Asiakasmäärä väheni vuosien mittaan huomattavasti sähköi- sen lupapalvelun käyttöönoton myötä. Rakennusvalvonnan kerrokseen ei pääse asiakkaita, joten 1. kerroksen tiloihin perustettava asiakaspalvelupiste hajottaa työyhteisöä ja hankaloittaa sisäistä yhteistyötä. Uudet tilat lisäisivät myös kustannuksia. Siksi on päädytty paremmin asiakkaita palvelevaan säh- köiseen ajanvarausjärjestelmään. Sähköistä ajanvarausjärjestelmää voidaan helposti laajentaa myös ympäristö- valvontaan, pysäköinninvalvontaan ja yleisten alueiden lupapalveluihin.
Voidaanko toteuttaa suunnitellut 1,5 / 3 kk lupakäsittelyajat?	Kaupunkiluvitus: Käsittelyaikojen tilastointi ja raportointi on aloitettu vuoden 2024 alusta. Uuden rakentamislain korjaussarjaan (eduskuntakäsittely syk- syllä 2024) kirjattaneen velvoittava 3 kk käsittelyaika rakentamislupille ja sijoit- tamislupille. Laskentaperuste tarkentunee vielä ennen lain voimaantuloa. Kaupunkiluvitus on kirjannut vuoden 2024 alusta 1,5 kk tavoitekäsittelyajan tavanomaisille rakennuslupille ja 3 kk tavoiteajan vaativille rakennuslupille sekä poikkeamislupille ja suunnittelutarveratkaisuille. Rakennuslupien osalta tavoite on saavutettu varsin hyvin alkuvuonna 2024. Poikkeamislupien ja sijoit- uspaikkaratkaisuiden osalta on vielä vanhoja hakemuksia käsittelyjonossa, eikä 3 kk käsittelytavoitetta ole vielä saavutettu. Vuoden 2024 aikana lupaha- kemusten määrä on kuitenkin vähentynyt ja luparuuhkaa on saatu merkittä- västi purettua.
Tiedonkulkua on tehostettava vi- ranhaltijoiden ja rakennus- ja ympä- ristölautakunnan luottamushenki- löiden välillä.	Kaupunkiluvitus: Rakennus- ja ympäristölautakunnan kokouksissa pidetään nykyisin säännöllisesti infoja kaupunkiluvituksen yleisistä asioista ja ennak- koinfoja käsittelyyn tulevista asioista. Rakennus- ja ympäristölautakunnan kat- selmukset järjestetään kaksi kertaa vuodessa. Katselmuksissa syntyy spon- taania vuorovaikutusta viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden välillä.
Voidaanko mitenkään vaikuttaa etenkin yksityisten rakennuslupien valitusmääriin, jotka vievät aikaa ja lisäävät kustannuksia? Ovatko pe- rusteet annetuille päätöksille riittä- vän selkeästi ilmaistuja?	Kaupunkiluvitus: Naapureiden jättämien valitusten määrään on hankala vai- kuttaa. Maankäyttö- ja rakennuslaki antaa naapurikiinteistöille mahdollisuuden esittää mielipiteensä ja myös valitusoikeuden. Selkeissä kaavan mukaisissa rakennusluviissa harvoin tulee valituksia. Kaavasta tai korttelisuunnitelmasta poikkeaminen voi aiheuttaa valituksia. Kaavojen ajantasaisuudesta huolehti- minen edesauttaa lupaprosessien sujuvuutta ja vähentää valituksia rakennus- lupavaiheessa.
Yrittäjätyytyväisyyskyselyn mu- kaan vastaajien suurin huolenaihe on lupa-asiat.	Kaupunkiluvitus Lupa-asioissa palautetta on tullut mm. lupaprosessien pit- kästä kestosta. Palautetta on tullut myös hakemusten täydennyspyynnöistä, jotka on koettu liian monivaiheiseksi. Asiakaspalvelun kehittämisen ajanva- rausjärjestelmällä ja ennakko-ohjaukseen panostamisella sujuvoittaa lupakä- sittelyä. Lausuntomenettelyihin liittyvät viiveet on kartoitettu ja lausuntome- nettelyitä on sisäisesti kehitetty. Rakennuslupan käsittelyvaiheesta lisätään viestintää asiakkaalle, jolloin hakija tietää hankkeensa etenemisvaiheen.
YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO:	
Päätöksiin johtavat toimintaproses- sit kaipaavat kehittämistä. Tehtä- villä päätöksillä tulee olla myöhem- min pöytäkirjoista selviävät perus- teet ja vertailutaulukot. Pöytäkir- joista kuuluu näkyä mihin lakiin päättös perustuu, tai millä perus- teella päätös on tehty sekä mitä on päätetty.	Päätöksiin johtavien toimintaprosessien kehittämiseen liittyen jää epäselväksi puuttuuko oleelliset taustatiedot ja lakiperusteet kaikista pöytäkirjoista vai tie- tyistä. Ympäristöterveydenhuolto kiinnittää jatkossa entistä enemmän huo- miota taustatietojen ja perusteiden esittelyyn.
Huolta herättää, kun neljännes työntekijöistä kokee, ettei edellistä	Keskeinen huoli vuoden 2022 ja 2023 työhyvinvointikyselyssä oli työssä jak- samisen ja kohtuullinen työmäärä. Todettakoon, että sijaisten saanti oli haas- tavaa eläinlääkäripalveluissa koko vuoden 2023 aikana, jolloin saatiin täytettyä

työhyvinvointikyselyä ole käytetty hyväksi toiminnan kehittämisessä.	2 praktikkoeläinlääkärin virkaa. Kyseiset virat ovat kymmeniä vuosia vanhoja. Huono rekrytointitilanne saatiin korjatuksi eläinlääkäripalvelujen osalta vasta keväällä 2024. Koska työhyvinvointikysely toteutettiin loppuvuodessa 2023, toimenpiteiden vaikutus ei ollut selkeästi näkyvissä kaikille vastaushetkellä.
KOKKOLAN VESI:	
Kokkolan Veden viranhaltijapäätökset ovat pääsääntöisesti selkeitä ja antavat hyvän kuvan päätöksenteon perusteista. On tärkeää korostaa, että viranhaltijapäätösten perusteluasiakirjojen liittäminen kokousaineistoihin on olennainen osa päätöksenteon läpinäkyvyyden parantamista.	Viranhaltijapäätösten perustelumateriaalit tullaan liittämään vesilaitosjohtokunnan kokousmateriaaliin oheisaineistona.
Työpaikan suosittelu tuttavalle jakaa mielipiteitä, ja vastuuttoman työkäyttäytymisen sekä häirinnän ja epäasiallisen kohtelun kokemukset osoittavat, että näissä asioissa on vielä parantamisen varaa.	Kokkolan Veden työhyvinvoinnin haasteet on tiedostettu. Toimenpiteitä työhyvinvoinnin parantamiseksi tehdään suunnitelmallisesti. Alkuvuodesta 2024 on mm. pidetty henkilöstölle kaksi kehittämisiltapäivää Konstituutti Oy:n toimesta. 1.4.2024 voimaan astunut organisaatiouudistus on myös osaltaan selkeyttänyt tehtävänkuvia ja vastuunjakoja, jotka heijastuvat työhyvinvointiin. Huomioitavaa on myös se, että työntekijöiden suositteluindeksi eNPS on noussut vuodesta 2022 vuoteen 2023 yksitoista pistettä.
TOIMINNAN TULOKSELLISUUDEN ARVIOINTI:	
Työhyvinvointiin on panostettu viime vuosina, millaisia vaikutuksia on ollut?	Henkilöstön työhyvinvoinnin eteen tehdään työtä jatkuvasti monin eri tavoin. Asioiden muutos ja prosessit vievät aikaa, mutta selvästi on havaittavassa, että työhyvinvointiin vaikuttavia asioita tunnistetaan aiempaa paremmin ja asioita otetaan puheeksi työyhteisöissä (esim. erilaiset työsuojeluilmoitukset ja vastuullinen työkäyttäytyminen).
Kokkolan kaupungin eNPS luku oli 12, joka oli parantunut hieman edellisvuoteen verrattuna, mutta ei kuitenkaan vielä yllä tavoitteeseen 20.	ENPS-indeksissä oli vaihtelua organisaation sisällä työyksiköstä riippuen ja erilaisten työyksiköiden muuttuvat tilanteet vaikuttavat kokonaislukuun. Vastaajista passiivisten osuus pieneni ja suosittelijoiden osuus nousi edellisvuoteen verrattuna. Arvostelijoiden määrä pysyi ennallaan.
Työhyvinvointisuunnitelmia laadittiin vuonna 2023 yhteensä 44 työyhteisölle, ovathan kaikki työyhteisöt tehneet suunnitelmat?	Kaikkia työyhteisöjä on ohjeistettu laatimaan työhyvinvointisuunnitelma työhyvinvointikyselyn raportista nousseiden kehittämiskohteiden perusteella. Esihenkilö vastaa siitä, että työhyvinvointisuunnitelma laaditaan yhdessä työyhteisön kanssa. Suunnitelmien palauttamiseen tullaan v. 2024 kiinnittämään huomiota.
Miten Kokkolan kaupungin rakennusinvestointien kustannustehokkuutta voidaan vertailla muihin kaupunkeihin?	Hankkeiden kustannusvertailujen pohjana käytetään Haahtelan tarjoushintaindeksiä. Haahtelan tarjoushintaindeksi toimii pohjana, kun arvioidaan rakennushankkeiden tulevia kustannuksia. Tarjoushintaindeksi kuvaa tarjoushinta-tason kehittymistä kuudella eri maantieteellisellä ja toisistaan kustannustason mukaisesti poikkeavalla indeksialueella. Rakennusinvestointien kustannustehokkuutta ei voida kuitenkaan suoraan vertailla ennen kuin on olemassa ennalta määritetyt rakennuksen kustannusmääritykseen vaikuttavat tekijät eli mitä tietoja kustannustietoja käytetään mukana laskennassa. Näitä ovat esim. tontti, liittymätiedot, kunnallistekniikka, kaavamääräykset, energiatehokkuus, rakennuksen koko, väestösuoja, keittiö, rakennuksen käyttötarkoitus. Lisäksi kustannuksiin vaikuttavat myös rakentamisen suhdannevaihtelut. Tällä hetkellä kustannuksia voidaan selvittää ainoastaan yleisluonteisella tasolla esim. €/m ² eikä tämäkään lukeman pohjalta voida tehdä tarkkaa kustannusvertailua.
KAUPUNGIN TALOUS:	
Tulevina vuosina rahoituspohjan heikentyessä ja kustannusten	Kaupunginhallitus käynnisti kokouksessaan 19.2.2024 § 75 talousohjelman vuosille 2024-2026. Talousohjelma koskee kaikkia kaupungintoimintoja ja

kasvaessa vuosikate tulee huononemaan merkittävästi. Kaikilta toimialoilta tulee vaatia kustannustehokkuutta ja pohtia rakenteellisia uudistuksia. Rahoituspohjan heikentyminen aiheuttaa paineita investointien rahoittamiselle.	toimialoja, sekä liikelaitosta. Talousohjelmalla tuetaan kaupungin resurssien oikein kohdistamisesta palveluihin ja hankkeisiin julkisen sektorin haastavassa taloudellisessa tilanteessa. Sillä pyritään varmistamaan talouden vakaus ja kestävyys pitkällä aikavälillä. Talousohjelman vaikutukset jäävät odotetusti kuitenkin vähäisiksi vuonna 2024, eikä vuoden 2024 todennäköistä alijäämää niillä pystytä täysimäärisesti kattamaan. Talousohjelman toimenpiteet kohdistuvat pääosin taloussuunnitelma vuosiin 2025 ja 2026. Kaupungin menestyksen kannalta edelleen keskiössä on positiivinen väestönkehitys ja alueen työllisyys. Kaupungin kasvun ja kehityksen näkökulmasta, vihreän siirtymän investoinnit ovat myös kaupungille tärkeitä.
Kaupungin korjausvelka nousi 54,1 miljoonaan euroon vuoden 2022 lopussa, nousua tuli 5,8 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Miten korjausvelkaa hallitaan?	Korjausvelan hallinta vaatii kohteiden kunnon kartoitusta, toimenpiteiden priorisointia ja realistista budjetoitua. Rahoitus on suunniteltava pitkäjänteisesti, ja kriittiset korjaukset on toteutettava ajoissa. Jatkuva seuranta ja säännöllinen ylläpito estävät uuden korjausvelan kertymisen. Elinkaariajattelu auttaa minimoimaan tulevat korjaustarpeet ja parantaa resurssien tehokasta käyttöä pitkällä aikavälillä. Korjausvelan hallintaan vaikuttaa myös 'Tavoitteellisen toimintasuunnitelman mukainen' -toiminta eli kaupunki ei pidä omistuksessaan niitä kiinteistöjä, joita ei omassa ydintoiminnassaan tarvitse. Muut myydään järjestelmällisesti pois. Peruskorjauskorjaukset ja -parannus toimenpiteet keskittään niihin kiinteistöihin, jotka ovat tarkoituksenmukaista pitää omassa käytössä. Tässä toimii pohjana sekä kouluverkko selvitykset että varhaiskasvatuksen palveluverkko selvitykset, joissa on selvät linjaukset tulevista toimenpiteistä.
Millä tavalla kuntalaisia osallistetaan ja henkilöstöä sitoutetaan talousohjelman toteuttamisessa?	Kuntalaisia osallistetaan talousohjelmaan kuntalaiskyselyn avulla. Kuntalaiskysely on avattu 19.9.2024 ja se on auki koko talousohjelmakauden ajan. Kuntalaiskyselyn vastauksia tarkastellaan säännöllisesti talousohjelman työvaliokunnan kokouksissa koko talousohjelmakauden ajan. Lisäksi Kokkolan kaupungin verkkosivuille on avattu oma sivu koskien talousohjelmaa. Verkkosivuille tullaan päivittämään tietoa talousohjelmasta, sekä talousohjelman aikana päätetyistä talouden tasapainottamistoimenpiteistä ja niiden vaikutuksista kuntalaisille. Henkilöstöä on sitoutettu talousohjelman toteuttamiseen muun muassa henkilöstökyselyn avulla, jossa henkilöstö sai esittää omia ehdotuksiaan kaupungin talouden tasapainottamiseksi. Lisäksi henkilöstöä pyritään sitouttamaan talousohjelmaan esimerkiksi taloustietoisuuden lisäämisellä ja kattavalla tiedottamisella.
KAUPUNKIKONSERNI:	
Saako konserni- ja kaupunkikehitysjaosto ajoissa tietoa tytäryhtiöiden tilanteesta, mikäli niiden hallinnossa tai toiminnassa on haasteita? Millaisiin toimenpiteisiin tällaisen tiedon johdosta ryhdytään?	Kaupungin konserniohjeen mukaan tytäryhteisön on haettava konsernijohton ennakkokäsitystä talouden ja toiminnan oleellisissa muutoksissa. Asia käsitellään ensin konsernivalvontaryhmässä, jossa linjataan asian käsittelyn jatkosta. Päävastuu yhtiöiden omistajayhteistyössä on yhtiön hallituksen puheenjohtajalla ja toimitusjohtajalla, joiden tehtävänä on saattaa merkittävät asiat omistajan tietoon. Yhtiöiden toimintaa seurataan vuosittain osavuosiraportoinnissa sekä tilinpäätöksessä controllerin toimesta.
Tarkastuslautakunta ehdottaa edelleen, että yrityskäyntien yhteydessä tehtäisiin yrittäjätyytyväisyyskyselyjä jossakin muodossa; voisiko näin saada enemmän vastauksia ja kehitysideoita yrittäjiltä?	Yrityskehittäjät kannustavat ja muistuttavat yrityskäyntien yhteydessä yrittäjiä vastaamaan yrittäjäkyselyyn.

ALLEKIRJOITUKSET

Tämän arviointikertomuksen annamme kaupunginvaltuustolle Kuntalain 121 §:n mukaisena arviona valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta vuonna 2024.

Tomi Kivelä, puheenjohtaja

Max Björkskog, varajäsen (Kauko Kivilehto)

Hanna-Lea Ahlskog, jäsen

Erkki Kuismin, jäsen

Roy Pietilä, jäsen

Jaana Pikkarainen-Haapasaari, jäsen

Minna Roukkio-Taipale, jäsen

Hannele Zitting, jäsen